

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIȚEANU
fost Ministru, Avocat

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
— Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu** Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Găleşescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **G. Petrovici**, Decan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-lași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov și **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

— *Primul Vocabular juridic românesc*, de Radu Dimiu, magistrat.

JURISPRUDENȚE:

— Inalta Curte de Casație și Justiție s. I: **Aurelia col. P. Giurcăneanu și soțul** (Judecător tutelar. Competință. Judecătorul tutelar dela tribunalele cu o singură secțiune încuviințează nu numai acte de administrație ci și de dispoziție);

— Idem, idem: **Hanșea Ruklea Faerman și a. cu Ministerul de Finanțe** (Privilegiu. Imobil adjudecat definitiv prin vânzare la licitație publică. Privilegiul ocult al fiseului. Dacă purgarea privilegiilor prevăzute de procedura civilă pentru imobilele trecute în proprietatea judecătoreștii se aplică și privilegiului fiseului când asigură plata taxelor succesoriale);

— Idem, s. II: **Casa Centrală a Cooperației și Improprietății cu Soc. Sospino** (Concesiuni petrolifere. Terenuri cultivabile expropriate prin legile agrare. Indisponibilitatea părților expropriate, sol și subsol, dela data de 15 Decembrie 1918 sub pedeapsă de nulitate. Dispoziții cu privire la consiliul de geologi. Concesiune ulterioară datei de 15 Dec. 1918. Nulitate) cu nota V. A. I. avocat;

— Curtea de apel București s. III: **Casa Centrală a Cooperației și Improprietății cu Soc. Sospino** (Consolidări petrolifere. Excluderea dela exproprierea națională a terenurilor constatate petrolifere până la 12.000 ha. Obligația proprietarilor de a da în schimb alt teren. Termen. Sancțiuni. Proprietar necăzut în culpa de a nu da în schimb teren cultivabil. Care este îndemnizația în caz de expropriere a acestor terenuri?) cu nota V. A. I. avocat;

— Idem s. IV: **Nicolae Nicolacoglu cu Spiru Apostol** (Perimare. Apel. Amânare în vederea conexării cu alt apel. Dispoziția luată cu acea ocazie de a se cita părțile și în acest al doilea apel nu constituie un act întrerupător de perimare);

— Curtea de Apel Galați s. I: **I. H. Sachelarie cu Ministerul Sănătății** (Drogherie. Dreptul de exploatare obținut după promulgarea actualei legi sanitare. Drogherie autorizată dar nepusă în stare de funcțiune. Nu se poate bucura de drepturi câștigate) cu Nota d-lui M. Negrea Râmniceanu, avocat;

— Curtea din Montréal (Dacă un contractant, obligat la restituirea lucrului, poate să obiecteze că cocontractantul său nu este proprietarul lucrului) cu Nota d-lui H. Udrea, magistrat.

PRIMUL VOCABULAR JURIDIC ROMÂNESC

Marele juriconsult și filosof englez, care a avut o înținuire atât de mare în veacul trecut, Jeremy Bentham, arăta cândva că „les paroles de la loi doivent se peser comme des diamants”. Observând utilitatea redactării regulilor de conducere, în norme concise, a atras totodată atenția asupra pătrunderii adevăratului sens al cuvintelor din legi. Interpretul sau simplul cetățean trebuind să le cunoască spre a ști ce este și ce nu este îngăduit, spre a putea să viețuiască cu respectarea lor, urmează să le cunoască principiile și implicit noțiunile juridice sau formulele pe care le cuprind. De aici, necesitatea comentariilor care să adâncească și — spre a rămâne mai la suprafață, — necesitatea unor tâlmăciri care să lămurească hermetica expresiunilor juridice.

În țările noastre, o asemenea necesitate s'a ivit mai repede ca în țările de veche cultură și tradiție juridică. În urma prefacerilor din prima jumătate a veacului trecut, s'a elaborat codul civil dela 1864, cu o puternică preponderanță franceză, atât ca norme, cât și ca terminologie. Au dispărut vechile expresii ale pravilelor, odată cu giubeaua, ișlicul și călimara înfiptă în brăul grămăticului; în locul lor apar neologismele odată cu bonjuriștii și cultura cea nouă căpătată de o generație tânără, însuflețită de un spirit organizator și democratic. Cultura juridică românească, în noul spirit apusean, ia o nouă dezvoltare. Învățământul Dreptului ia avânt, numărul profesorilor crește (1), tipăriturile juridice încep să apară, ba încă, la 1855, Costaforu publică broșuri cuprinzând diferite texte „și a lor aplicație practică”, cu tendințe de a forma „cu vremea un fel de Enciclopedie Legislativă (2)”; la 1860, sub îndrumul și cu stăruința lui Aristide Pascal, apare „Gazeta Tribunalului”, care însemnează începutul periodicelor judiciare în România (3).

1) **Andrei Rădulescu**, Înființarea Facultății de drept din București, în *Dreptul*, p. 164 din 1935.

2) Magazinul Judecătoresc, tip. Colegiului — București 1855.

3) **Radu Dimiu**, Prima revistă juridică românească, *Pand. Rom.* 1932, IV, 32.

Iată dar că un nou curent se precizează în cultura noastră, curentul juridic; începuturi de discuții și comentarii, dări de seamă în ziarele timpului, reproducerea soluțiilor pronunțate de către instanțele române și străine în revistele Capitalei sau din provincie (4), înmulțirea proceselor datorită înlesnirii soluționării lor, toate acestea au determinat discuții, litigii, invocarea textelor, o nouă terminologie și implicit, necesitatea popularizării și explicării ei.

În aceste împrejurări, la 1865 apare „Vocabulariu de jurisprudență pentru uzul Magistraților și a avocaților”, de Iancu M. Codrescu, ex-substituit de procuror la Trib. Iași (5). De altfel, în a sa „prefația” justifică cu aceste cuvinte apariția lucrării:

„Necesitatea unui vocabular de cuvintele ce se întrebuințează în jurisprudență era simțită de toți..

„Mișcat de o așa necesitate, simțită chiar de cea mai mare parte din Magistrații țării cari [redacted] (6) și nici măcar cunoștințe de limbi streine cu care să se poată ajuta, mai vartos în timpul de față, când vedem că legislațiunea țării noastre s'au modificat, luând cu totul altă culoare decât aceea ce are până acum”, și-a propus „să completeze un mic vocabular de jurisprudență, care să conțină pe cât se poate mai mult cuvintele cele mai uzitate de legislațiune”, luând ca model o lucrare a lui Dupin aîné.

Acest vocabular cuprinde peste 1400 cuvinte orânduite alfabetic, începând cu „*abandonare*” și terminând cu „*volu*”; fiecare poartă sus indicațiunea noțiunilor pe cari le cuprinde, ușurând astfel cercetarea.

Cuvintele din vocabular sunt alese fie din textele legilor, mai bine zis, din noul „Codice Alexandru Ion” care tocmai se publicase (7), fie expresii uzuale de drept, (abroga, act, condițiune, probă, etc.) cu care ocaziune se fac trimiteri la articolele respective din cod, sau se explică în formule concise și judicioase.

Pe lângă cuvintele obișnuite, autorul înserează câteva expresii latine des uzitate în limbajul juridic (ex. ab intestato; abutendi jus; adventitiu; laceratiune; obreptiune, etc.), câteva referințe la dreptul roman (ex. Macedonian senatus consult; Novele, etc.), și numeroase cuvinte având o pronunțată formă franceză (ex. acruasement, cu mențiunea corectivă a autorului: „mai bine crescământ”; adițiune de ereditate; defensă; depozant; enonciațiune; sevitiu; fiducie; forsat; malversațiune, etc.).

Asemenea cuvinte uzuale sau neologisme, abundă. În schimb prea rareori găsim câte ceva din vechea terminologie juridică românească, obișnuită încă în hotărârile judecătorești, ca: citen, dellă, jalobă, mădular, oțnoșenie, ș. m. a., sau în codurile a căror abrogare abia se făcuse. Se învederează cu prisosință că autorul

era prea mult sub influența modelului său francez, ca să mai intercaleze pe: catagrafie, cheazășie, clacă, clironomie, epitropie, eretocrisie, exoprică, însofire, învoială, lucru, obștire, serbire, sinisfora, tocmeală, zălog, spre a nu cită decât câteva din acestea. Sau, poate că în nobila lui preocupare, a voit să explice numai noile expresiuni juridice, deși în prefață arată că va cerceta toate „cuvintele ce se întrebuințează în jurisprudență”.

Definițiunile sunt concise și judicioase; nu putem verifica însă, în ce măsură ele sunt originale.

Cu titlu de exemplu și fără vreo deosebită alegere, reproducem „*in extenso*”, prima pagină a acestui vocabular:

A

Abandonare, părăsire, lăsare de un lucru, de un dreptu câștigatu la comunătatea unui zidu (mitoyeneté), părăsirea unei succesiuni.

Abandonu, acțiunea de a se lăsa de un lucru, de un dreptu câștigatu, lăsarea bunurilor de cătră unu debitoriu la creditorii săi.

Abdicațiune, părăsirea de bună voe a unui dritu ce are cineva, — a unei dignități, — a patriei sale, sau a unei proprietăți.

Ab-intestato, (succesiune) se zice de bunurile unei persoane moarte fără testamentu, fără a lăsa înscrisu voința sa cea mai de pe urmă în privirea averii sale; erede ab-intestat, celu ce capătă o succesiune nu în puterea vreunui testamentu, ce de *ipso-jure*.

Abroga (a), a anula, a scoate cu totul o lege din lucrare, o usantă sau unu obicei.

Abrogațiune, abrogarea unei legi, unei u-sanțe.

„*Vocabulariu*” lui Iancu Codrescu, de bună seamă că a corespuns unei reale necesități a timpului. În literatura noastră juridică, lucrarea în acest gen este cea dintâi și până în prezent, unica. Ea dovedește preocupările de stil și preciziune științifică ce s'au ivit odată cu organizarea noului stat unifar, pentru o bună interpretare a legilor; totodată, ne învederează un aspect utilitarist, un caracter mai mult practic decât dogmatic, pe care îl prezintă mai toate lucrările epocii.

Deși știința și publicistica juridică contemporană sunt într-o rapidă dezvoltare, totuși „*vocabulariu*” așa zis „de jurisprudență”, nu și-a găsit încă imitatori. De sigur, o asemenea operă și în justele ei proporții, nu poate fi ușor realizată; este suficient să arătăm că în Franța, s'a început la 1930 tipărirea unui „*Vocabulaire Juridique*”, având 102 colaboratori dintre juriștii cei mai de seamă, sub direcțiunea profesorului *Capitant*, operă care însă nu este terminată. Genul își așteaptă și azi pe animatorul și lucrătorii capabili a-l desăvârși într-o operă amplă și sintetică a terminologiei juridice românești.

RADU DIMIŢU

Judecător la Trib. Ilfov

INALTA CURTE DE CASAŢIE ŞI JUSTIŢIE S. I-a

Audiența dela 21 Iunie 1935

Președinția d-lui AL. IUCA, președinte

Aurelia Col. P. Giurcăneanu și soțul

Decizia nr. 1089 Dosar nr. 834/935

Judecător tutelar. Competință Judecătorul tutelar dela tribunalele cu o singură secțiune încuviințează nu

4) Gazeta Craiovei (1871), Gazeta de Iassi (1879), Gazeta de Galați (1886); v. Justiția Olteniei p. 150 și urm. 1934, cu studiul nostru.

5) Tipărit la Iași, în tipogr. Buciumului Român a fratelui său Th. Codrescu, autorul cunoscutului Uricar, format mare 196 pagini.

6) Urmează un rând barat, în care de sigur că nu erau cuvinte prea elogioase.

7) Codul civil a fost sancționat la 26 Nov. 1864 și publicat la 19 Ian. 1865, deși punerea lui în aplicare s'a amânat până la 1 Dec. 1865; cpr. Andrei Rădulescu, Șaizeci de ani de cod civil, p. 3 ș. u.; același, Le fonti del diritto civile e commerciale romeno, extras din Annuario di Diritto comparato, p. 7.

numai acte de administrațiune, ci și de dispozițiune. Art. 311 din legea de organizare judecătorească.

Art. 313 din legea de organizare judecătorească complotată în 1925, devenit ulterior art. 311, prevede prin aliniatul II că: tutelele, curatele și fondurile dotale ce se vor găsi în administrațiunea tribunalelor la punerea în aplicare a legii, se vor administra de acele tribunale sub autoritatea și supravegherea permanentă a judecătorului tutelar sau a secțiunii speciale care va exercita toate drepturile și îndatoririle atribuite tribunalului de legi, în asemenea materie.

Prin urmare, acolo unde nu sunt secțiuni speciale tutelare, legiuitorul a trecut în competența judecătorului tutelar nu numai încuviințarea actelor cu caracter administrativ și conservator al fondurilor, ci și acele cu caracter de dispoziție, care sunt înstreinările ori ipotecile constituite asupra imobilelor dotale, în măsura în care codul civil sau alte legi, cum ar fi și legea lichidării prin art. 79, ar permite asemenea înstreinare, sau ipotecarea lor.

Curtea,

Asupra recursului făcut de către Aurelia Col. P. Giurcăneanu și col. P. Giurcăneanu, personal și ca soț dotal, în contra deciziei civile nr. 116 din 22 Mai 1935 a Curții de Apel Galați s. II-a.

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă că la 11 Martie 1935 recurenții, prin o petițiune adresată d-lui judecător tutelar al Tribunalului Putna, au cerut să fie autorizați să contracteze un împrumut de 350.000 lei, la Soc. Anonimă a creditului Ipotecar al României, cu ipotecă asupra moșiei „Costandoiu” din comuna Lacul lui Baban, județul R.-Sărat, proprietatea dotală a recurenteii Aurelia Giurcăneanu, pentru ca din acest împrumut să achite toate datoriile ipotecare și chirografare, beneficiind de dispozițiunile legii pentru lichidarea datoriilor din 7 Aprilie 1934, iar cu restul ce va rămâne să mărite pe o fiică a lor. Prin jurnalul nr. 106 din 11 Martie 1935, dat și semnat numai de judecătorul tutelar al tribunalului, s'a admis cererea. Recurenții văzând că cererea lor a fost admisă prin un jurnal dat și semnat numai de judecătorul tutelar, s'au adresat d-lui prim-președinte al tribunalului și au cerut ca jurnalul pentru autorizarea încheerii împrumutului ipotecar sus arătat — să fie semnat de completul tribunalului, adică de judecătorul tutelar și primul-președinte, întru cât ipotecarea fondurilor dotale, ca și înstreinarea lor, nu se poate face decât cu autorizarea tribunalului, înțelegându-se deci completul de doi judecători.

Prin jurnalul nr. 4259 din 7 Mai 1935, Tribunalul Putna s. I-a a respins această cerere, iar recurenții făcând apel, Curtea din Galați s. II-a prin deciziunea atacată cu recurs, l'a respins ca nefondat. Pentru a da această soluțiune Curtea de Apel motivează, că desi potrivit art. 1250 cod. civ., imobilele dotale nu pot fi înstreinate și nici ipotecate decât numai cu permisiunea justiției, totuși dispozițiunile acestui text de lege care prevede că asemenea autorizări trebuiau să fie date de completul de doi judecători, nu și mai au aplicațiunea față cu dispozițiunile art. 14 din legea de organizare judecătorească și art. 120 din regulamentul serviciului interior al tribunalelor, care prevăd că atari încuviințări cari erau de competența tribunalului, au fost date în competența judecătorului tutelar, însărcinat cu administrarea tutelelor, curatelelor și fondurilor dotale.

Văzând criticele aduse soluțiunii Curții de Apel prin motivele de casare astfel formulate:

2. — Exces de putere (art. 50 alin. 9 din legea Curții de Casație).

Violarea și greșita interpretare a dispozițiunilor art. 7, alin. c și 7, 14, 20, 55 și 511 din legea de organizare judecătorească din 25 Iulie 1924, cu modificările introduse la 31 Decembrie 1928 și 16 Martie 1929 a art. 118 alin. 2, 120, 122, 123 și 125 din regulament, combinate cu 1253 și 1254 cod. civ., precum și cu art. 79 din legea pentru lichidarea datoriilor din 7 Apr. 1934, art. 50 alin. 6 din legea Curții de Casație, nemotivare și omisiune esențială (art. 50 alin. 5 din legea Curții de Casație).

Pentru a ajunge la soluțiunea sa, Curtea de fond deși recunoaște că conform principiilor de drept comun imobilul dotal nu poate fi înstreinat nici ipotecat decât cu permisiunea justiției și că în principiu atari autorizări trebuiau să fie date în completul de 2 judecători, totuși pretinde că aceste principii nu și mai au aplicațiune, față de dispozițiunile art. 14 din legea de organizare judecătorească combinate cu art. 120 din regulamentul serviciului interior al tribunalelor, conform cărora Curtea socotește că atribuțiunile tribunalului ar fi fost date în competența exclusivă a judecătorului tutelar, că administrarea fondurilor dotale, fiind dată unui singur judecător, acesta ar fi în drept să ia orice măsuri în administrarea unui fond dotal, și că atare jurnalul dat în speță de judele tutelar satisface în totul cerințele legii.

Judecând și motivând astfel deciziunea sa, Curtea de fond nescocotește și interpretează greșit și prin exces de putere dispozițiunile modificatoare ale legii de organizare judecătorească care prin art. 7 și 14 a dat în competența și atributul special al judelei tutelar (acolo unde este vorba de un tribunal nedivizat ca în speță), numai actele de administrare și conservare a bunurilor și supravegherea lor, iar nicidecum și pe acelea cu caracter de dispoziție, cum sunt acele de înstreinare și de ipotecare a fondului (care duc în mod indirect tot la înstreinare prin execuție silită, art. 1253 cod. civ.), acte destul de grave și în privința căror acte măsurile luate și autorizările ce se dau constituiesc adevărate acte de jurisdicție, iar nu de simplă administrație.

Că în adevăr în privința unor astfel de autorizări, instanțele ce sunt chemate a le pronunța, fie pe cale contencioasă, fie grațioasă, au a examina o serie complexă de situațiuni juridice, atât cu privire la dreptul și restricțiunile regimului matrimonial cât și la dispozițiunile și clauzele înserate în acte, spre a determina și decide efectele adopțării regimului și în fine a le corobora cu legile de excepțiune din ultimul timp (legea conversiunii și lichidării datoriilor), care au adus grave modificări acestui regim.

Că dar în mod eronat, prin exces de putere și greșită interpretare Curtea caracterizează o atare autorizare, ca intrând în cadrul actelor de administrare ale judelei tutelar, când aceste acte constituiesc adevărate hotărâri de judiciu, iar nu de administrație.

3. — Față cu cele mai sus expuse, este a se vedea și decide dacă atari hotărâri, chiar dacă pe cale grațioasă pot fi pronunțate de judele tutelar singur, pe baza simplei delegațiuni ce i se dă la începutul anului judecătorec, conform art. 14 alin. 5 din legea de organizare judecătorească sau de competența tribunalului cu cel puțin doi judecători, conform art. 20 alin. 1 și 3 din lege.

A pune chestiunea, este a o rezolva. Într-adevăr, din moment ce legea de organizare judecătorească, astfel cum a fost modificată în 1929, prescrie în mod formal, că nici

O hotărâre nu se poate da decât cu cel puțin doi judecători — urmează în mod virtual — că judele tutelar nu poate avea mai multe drepturi, nici nu poate fi investit pe cale de delegațiune, a judeca și pronunța hotărâri, singur — o atare soluțiune fiind contrară principiilor egalității și ierarhiei judecătorești — care trebuie să fie unică pentru toate instanțele de același grad.

Or, a admite soluțiunea Curții ar însemna că la tribunalele nedivizate un singur judecător tutelar să poată pronunța autorizări de înstreinarea fondurilor dotale sau ipotecarea lor — iar la tribunalele unde există o secțiune specială, atari autorizații să fie date de complexul tribunalului, diferind astfel actele de jurisdicție dela tribunal la tribunal, ceea ce este învederat contrar principiilor în materie de organizare judecătorească.

Că, în ce privește dispozițiunile art. 120 din regulamentul de organizarea serviciului interior al tribunalelor, deși este adevărat că prin acest text se precizează că judecătorii tutelari administrează toate tutelele și curatelele de competența tribunalelor, precum și fondurile dotale, cari prin legile în vigoare sunt date în competența tribunalului, acest text însă nu poate viza și nu se poate referi decât la actele pure de administrație, iar nicidecum de jurisdicție, de cari, nici regulamentul nu s'a ocupat și cari sunt exclusiv rezervate complexului tribunalului din care face parte judele tutelar.

Că și în cazul în care s'ar fi crezut că în denumirea generală de „administrațiunea fondurilor dotale” s'ar fi putut înțelege și actele de dispoziție, iar nu numai cele de conservarea și păstrarea fondurilor, textul de mai sus al regulamentului excedând principiile legii cari dă atari acte în căderea tribunalului, rămân fără efect, întru cât ar excede acestei dispozițiuni.

Că această interpretare, singura legală și juridică, reese în mod hotărât, atât din textele din legea de organizare judecătorească, din principiile de drept comun, art. 1255 cod civil urm. și art. 79 din legea lichidării din 7 Aprilie 1934, care raportându-se la necesitatea autorizării dotale, trimite tot la tribunal. Întru cât lipsește la darea primului jurnal și asistența unui al doilea judecător, este dată cu o omisiune esențială.

Considerând că art. 313 din legea de organizare judecătorească completată în 1925, devenit ulterior art. 311, prevede prin aliniatul II că tutelele, curatelele și fondurile dotale ce se vor găsi în administrațiunea tribunalelor la punerea în aplicare a legii, se vor administra de acele tribunale sub autoritatea și supraveghera permanentă a judecătorului tutelar sau a secțiunii speciale care va exercita toate drepturile și îndatoririle atribuite tribunalului de legi, în asemenea materii;

Considerând că prin această dispozițiune legiuitorul a trecut în competența judecătorului tutelar sau acolo unde există, în competența secțiunii speciale tutelare a tribunalului, nu numai încuviințarea actelor, cu caracter administrativ și conservator al fondurilor dotale — cum greșit se pretinde în motivele de casare, ci însăși încuviințarea actelor cu caracter de dispoziție, cum sunt înstreinările ori ipotecile constituite asupra imobilelor dotale, în măsura în care codul civil sau alte legi, cum ar fi și legea din 7 Aprilie 1934, pentru lichidarea datorilor prin art. 79, ar permite atare înstreinare sau ipotecarea lor;

Că trecerea asupra judecătorului tutelar sau a secțiunii speciale tutelare a acestei atribuțiuni, care anterior aparținea complexului obișnuit al tribunalelor, rezultă în mod neîndoios din termenii categorici ai

art. 313 care sub o formă generală prevede că judecătorul tutelar, sau secțiunea specială, va exercita toate drepturile și îndatoririle atribuite tribunalului de legi în asemenea materii, așa că faptul că același text vorbește de administrarea fondurilor dotale nu poate autoriza concluziunea că legiuitorul ar fi voit să se refere numai la încuviințarea actelor de conservare, termenul de administrare neavând aci acest înțeles res-trâns;

Că, în consecință, urmează că dacă Curtea de Apel a decis în speță, că autorizarea recurenților pentru contractarea unui împrumut garantat cu ipotecă, constituit asupra unei moșii dotale, e suficient și legal dată de către judecătorul tutelar al Tribunalului Putna, care nu are o secțiune specială tutelară, soluțiunea sa este exactă în drept față de considerațiunile sus expuse, cu care Curtea poate complecta motivarea dată de Curtea de Apel;

Că față de dispozițiunile precise și categorice pe cari le prevede în această privință art. 311 alin. II din legea de organizare judecătorească, urmează că toate criticile aduse soluțiunii Curții de Apel Galați prin motivele de casare cad, fiind inutilă examinarea lor și deci recursul este neîntemeiat și cătă a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 28 Iunie 1935

Președenția d-lui AL. IUGA, președinte

Hanșea Runtlea Faerman și a. cu Ministerul de Finanțe

Decizia nr. 1141 Dosar nr. 475/935

Privilegiu. Imobil adjudecat definitiv prin vânzare la licitație publică. Privilegiul ocult al fiscoșului dispensat de formalitatea inscripției. Dacă purgarea privilegiilor prevăzute de procedura civilă pentru imobilele trecute în proprietatea adjudecatarului se aplică și privilegiului fiscoșului când asigură plata taxelor succesoriale. Soluțiune afirmativă. Art. 565 pr. civ., art. 66 și 67 din legea timbrului din 1921.

Privilegiul creat prin art. 66 din legea timbrului, când asigură plata timbrei succesoriale nu mai subsistă asupra imobilelor ce le grevau după ce ele au trecut din proprietatea celor cari datorau aceste taxe, în proprietatea adjudecatarilor, prin vânzare la licitație publică, în baza art. 565 pr. civ., care prevede purgarea de orice privilegiu sau ipotecă a imobilului trecut în proprietatea adjudecatarului.

Prin urmare, nu se mai poate obține de fisc, după această epocă, o inscripțiune pentru păstrarea lui.

Curtea,

Asupra recursului făcut de către Hanșea Runtlea Faerman, Colman Fonberg și alții în contra sentinței civile nr. 1567 din 1934 a Tribunalului Lăpușna s. III-a:

Având în vedere sentința atacată cu recurs din care rezultă că cu adresa nr. 48177 din 1924 Administrația Financiară Chisinau a cerut Președintelui Trib. Lăpușna s. III-a, a se lua inscripție ipotecară asupra averii succesoriale rămasă pe urma def. Dr. Samuel Gherș Iurovici, compusă din 1/2 din imobilul situat în Chisinau, str. Gr. Ureche 71, pentru asigurarea plății taxelor succesoriale datorite de moștenitorii defunctului. Președintele Trib. Lăpușna s. III-a, prin ordonanța nr. 240 din 1934, pe baza dispozițiunilor art. 65 și 66 din legea timbrului, admite cererea, iar Tribunalul Lă-

pușna s. III-a, prin sentința nr. 1567 din 19 Decembrie 1935, respinge ca nefondat apelul introdus de către recurenții de azi HanŃea Ruhlea Faerman și alții în calitate de cumpărători ai sus menționului imobil la licitație publică. Pentru a da această soluție tribunalul motivează că, potrivit art. 66 din legea timbrului, Statul are privilegiul pentru sumele eventual datorate asupra întregii averi mobiliare și imobiliare a debitorului și acest privilegiu se păstrează în privința imobilelor în favoarea fiseului, fără formalitatea inscripției, însă un an dela data deciziei de stabilirea impozitelor successorale, într-un cât recurenții invocaseră dispozițiunile art. 565 pr. civ., potrivit cărora adjudecatarul dobândește imobilul cumpărat la licitație publică, liber de orice privilegii și ipoteci, tribunalul arată că aceste dispozițiuni nu sunt aplicabile în speță, unde este vorba de un privilegiu ocult al Statului asupra imobilului dispensat prin lege de formalitățile inscripțiunei, așa că legiuitorul a înțeles să facă o derogare dela normele dreptului comun, iar privilegiul Statului urmărește imobilul în mâinile oricărui deținător, indiferent de cazul unei vânzări voluntare sau prin licitație publică. În speță — continuă tribunalul să motiveze — apelanții recurenți, în calitate de adjudecatar, trebuiau să se intereseze dacă asupra imobilelor grevează vre-o datorie către fise, mai cu seamă că prin citarea fiseului fuseseră făcuți atenți că asupra imobilului poate să existe o datorie către Stat pentru impozitele successorale. În fine, mai arată tribunalul că din textul art. 66 din legea timbrului, rezultă că privilegiul ocult al fiseului poartă asupra întregii averi mobiliare și imobiliare a debitorilor, așa că fiseul are facultatea de a urmări atât prețul cât și oricare avere mobilă ce s'ar găsi și însuși imobilul în orice mâini ar trece.

Văzând criticile aduse soluțiunei tribunalului, prin motivele de casare :

Violarea și greșita interpretare a art. 66 din legea timbrului.

Este exact că în conformitate cu dispozițiunile art. 66 din legea timbrului, statul are un privilegiu ocult asupra mobilelor și imobilelor contribuabilului pentru taxele successorale cuvenite, însă atunci când imobilul debitorului este scos și vândut la licitație publică, statul nu mai poate urmări acest imobil în mâna adjudecatarilor, în baza acestui privilegiu ocult, ci are numai posibilitatea să urmărească prețul adjudecării și să se despăgubească cu privilegiu.

Numai prin violare și greșită interpretare a textului de mai sus, tribunalul a putut decide că în baza privilegiului rezultat în favoarea statului din dispozițiunile art. 66 din legea timbrului se pot urmări pentru taxe successorale în mâna oricui s'ar afla și chiar în mâna adjudecatarilor.

Numai printr-o greșită interpretare a textului de mai sus, tribunalul a putut confunda dreptul de privilegiu cu dreptul de suită, pe care statul nu-l are decât la vânzări voluntare și în cazurile prevăzute de art. 67 din legea timbrului.

Violarea și greșită interpretare a art. 565 din proc. civ. română.

Considerăm de asemenea că numai printr-o greșită interpretare și violare a textului de mai sus, tribunalul a putut decide că deși imobilul este dobândit de noi la licitație publică, totuși el nu este purgat de privilegiul statului, rezultat din dispozițiunile art. 66 din legea timbrului,

În conformitate cu dispozițiunile art. 565 din proc. civ. rom., imobilul dobândit la licitație publică în baza unei ordonanțe de adjudecare, rămasă definitivă, rămâne liber de orice privilegii sau ipoteci, la care era supus. Textul mai sus menționat, este categoric în sensul că imobilul adjudecat este purgat de orice privilegii, indiferent dacă este vorba de privilegii legale sau convenționale, legea, doctrina și jurisprudența nefăcând nicio distincțiune în această privință.

Considerând că față de soluțiunea dată de tribunal prin sentința atacată cu recurs și față de criticele ce i se aduc prin motivele de casare, urmează că chestiunea de drept pe care Înalta Curte are a o soluționa în speță, este aceea de a se ști, dacă purgarea privilegiilor pe care o prevede art. 565 pr. civ., pentru imobilele trecute în proprietatea adjudecatarului, se aplică sau nu și privilegiului dispensat de formalitatea inscripțiunei prevăzută de art. 66 din legea timbrului, atunci când el asigură plata taxelor successorale;

Considerând că art. 565 pr. civ. prevede că ordonanța de adjudecare, rămasă definitivă și executată, trece adjudecatarului dreptul ce avea și urmăritul asupra bunului vândut, imobilul însă rămâne liber de orice privilegii sau ipotecă la care era supus:

Considerând că purgarea de orice privilegii sau ipoteci a imobilului trecut în proprietatea adjudecatarului este un principiu categoric și general pe care-l prevede art. 565 pr. civ., așa că, în măsura în care alte texte de legi posterioare nu ar aduce o restricțiune pentru anumite materii, el trebuie aplicat oricărui ipotecă și privilegiu, deci și privilegiilor nesupuse inscripțiunei;

Considerând că art. 66 din legea timbrului, pe care s'a întemeiat tribunalul în speță, crează un privilegiu în favoarea Statului asupra întregii averi mobiliare și imobiliare a debitorului și prevede că acest privilegiu se păstrează în favoarea fiseului în privința imobilelor fără formalitatea inscripțiunei, pentru o perioadă de un an, socotită după anume norme; că însă acest text de lege nu prevede nimica privitor la o subsistare a privilegiului, după adjudecarea imobilului în urma unei vânzări publice; deci, nu este un text de lege care să aducă o restricțiune principiului general fixat prin art. 565 pr. civ.;

Considerând că tot prin legea timbrului în art. 67 se prevede că în caz că moștenitorii, sau legatarii cărora li s'a acordat termen pentru plata impozitelor successorale, vor înstreina vreun imobil al moștenirii, atunci drepturile fiseului se vor exercita cu privilegiul ce acordă legea, în oricare mâini va trece imobilul;

Considerând că acest text de lege este, evident, privitor la înstreinările voluntare, rezultând aceasta în mod neîndoios din cuprinsul dispozițiunei edictate, căci se vorbește în ea despre moștenitorii și legatarii care ei „vor înstreina vreun imobil”, deci nici acest text de lege nu poate autoriza concluzia că ar constitui o restricțiune adusă principiului prevăzută de art. 565 pr. civ.;

Considerând că o restricțiune a principiului în discuțiune a fost în adevăr, adusă prin legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor Statului din 1 August 1921, care, prin art. 24, după ce prevede și ea în favoarea Statului, judeului și comunei un privilegiu care funcționează înainte de orice datorii particulare, dispensat de formalitatea inscripțiunei, adăugă că acest privilegiu nu este purgat prin vânzarea silită a imo-

bilului, în ceea ce privește impozitul asupra venitului imobilelor;

Considerând, însă, că, independent de chestiunea dacă dispoziția din legea din 1 August 1921, care prevede atare nepurgare a unui privilegiu prin vânzare publică, a fost sau nu, menținută prin legile posterioare, în orice caz, chiar sub imperiul aplicațiunii ei, de această nepurgare nu se bucură toate privilegiile create în favoarea fiscoi, ci, după cum însuși textul art. 24 o prevede, se bucură numai acele privilegii cari asigură plata impozitelor asupra veniturilor imobilelor, categorie din care, bine înțeles, nu fac parte taxele succe-sorale despre care este vorba în speța de față;

Că astfel fiind, urmează dar, că privilegiul creat prin art. 66 din legea timbrului, când asigură plata taxelor succe-sorale, nu mai subsistă asupra imobilelor după ce ele au trecut din proprietatea celor care datorau aceste taxe, în proprietatea adju-decatorilor, în baza art. 565 pr. civ. și deci nu se mai poate obține de fise după această epocă, o inscripțiune pentru păstrarea lui;

Că într-o cât în speța Tribunalul Lăpușna s. III-a a dat o soluțiune contrară acestui principiu, a violat dispozițiunile art. 565 pr. civ., așa că criticile ce i se aduc prin motivele de casare sunt întemeiate și recursul urmează a fi admis, a se casa sentința atacată și a se trimite cauza, aceluiași tribunal spre a judeca din nou.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASATE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența dela 20 Ianuarie 1925

Președinția d-lui C. G. RĂTEȘCU, consilier

Casa Centrală a Cooperației și Improprietății cu Soc. Sospiro
Deciziunea nr. 32. Dosar nr. 2396/923

Concesiuni petrolifere. Terenuri cultivabile expropriate prin legile agrare. Indisponibilitatea părților expropriate, sol și subsol, dela data de 15 Decembrie 1918, sub pedeapsă de nulitate. Dispozițiuni cu privire la consiliul de geologi. Concesiune ulterioară datei de 15 Decembrie 1918. Nulitate.

Orice concesiune a subsolului survenită după data de 15 Decembrie 1918, când Statul a fost declarat proprietar deplin drept asupra subsolului terenurilor expropriate pentru cultură este izbită de o nulitate publică și absolută.

Dispozițiunile art. 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918 cu privire la comisiunea de geologi pentru determinarea celor 12.000 ha. din proprietățile constatate petrolifere excluse dela expropriere nu au fost menținute prin legea agrară.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Casa Centrală a Cooperației și Improprietății contra deciziunii nr. 309 din 1922 a Curții de Apel din București s. III-a în proces cu Soc. Sospiro și alții.

Curtea,

Asupra motivului 3 de casare:

5. — Violarea art. 19 alin. 5 din Constituție a art. 2, 3, 16 și 36 din decretul lege nr. 3697 din 1918, ca și a art. 22, 24—158, 160 din legea agrară. Exces de putere.

Am arătat înaintea Curții de Apel că terenurile constatate petrolifere sunt excluse dela expropriere sub condițiunea ca proprietarul să dea o egală întindere de teren cultivabil într-un județ limitrof; că, potrivit dispozițiunii

constituțională, proprietarul poate oricând uza de această condițiune și scoate terenul expropriat constat petrolifer de sub expropriere, într-o cât art. 36 din decretul-lege a fost abrogat.

Că, dar exproprierea terenului constat petrolifer este condițională, iar condiția depinde de proprietarul terenului expropriat și nu se poate susține și nici face dovada în instanța de consolidare că terenul este petrolifer sau că a fost bine expropriat, deoarece nu se poate înlătura o hotărâre definitivă de expropriere, nefiind competentă această instanță a judeca din nou ceea ce a fost definitiv expropriat și judecat.

Curtea de Apel înlătură hotărârea definitivă de expropriere a unei părți din moșia Aricești-Rachtivan și, sub pretext că interpretează acea hotărâre față cu art. 16 și 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918, găsește că subsolul nu era expropriat nefiind plătit cu o justă și prealabilă despăgubire potrivit principiului constituțional și adaogă că art. 24 din legea agrară nu ar fi constituțional, deoarece nu s'au îndeplinit dispozițiunile art. 28 din Constituție.

Că, astfel judecând din nou exproprierea moșiei Aricești, Curtea găsește că terenul expropriat nu este expropriat.

Curtea, judecând astfel, violează art. 19 alin. 5 din Constituție alin. 2, 3, 16 și 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918, art. 2, 24, 158, 160 din legea agrară, depășindu-și competența, comite un exces de putere.

Considerând că constituția revizuită în 1917, în scopul de a spori proprietatea rurală țărănească, a declarat expropriabile terenurile cultivabile în întinderea și condițiunile arătate de art. 191; că art. 3 din decretul-lege nr. 3681 din 15 Decembrie 1918 și art. 2 din decretul-lege nr. 3697 din 1 Decembrie 1918 stabilește că subsolul terenurilor expropriate rămâne proprietatea Statului, iar art. 3 din decretul-lege nr. 3697 din 16 Decembrie 1918, declară că exproprierea este declarată de plin drept dela data de 15 Decembrie 1918; că, tot dela această dată, decretul-legi menționate, au declarat că părțile expropriate sunt lovite de indisponibilitate fără îndeplinirea niciunei formalități; că aceste dispozițiuni ale decretelor-legi ratificate ulterior sunt consfințite prin art. 2 din legea agrară din 17 Iulie 1924, după care Statul este considerat proprietar al pământului expropriat dela 15 Decembrie 1918 și prin art. 24 din aceeași lege;

Considerând că față cu aceste dispozițiuni, exproprierea și indisponibilitatea se aplică părților expropriate, în întregimea lor, sol și subsol, așa că orice concesiune ulterioară a subsolului este isbită de o nulitate de ordine publică absolută, exproprierea fiind făcută într-un interes public.

Că dispozițiunile art. 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918 cu privire la consiliul de geologi nu au fost menținute prin legea agrară;

Că, concesiunea terenurilor luate de Societatea Sospiro dela Societatea Drăgăneasa cu actele nr. 10.750 și 20.560 din 1920, fiind ulterioară datei de 15 Decembrie 1918, această concesiune este nulă și Curtea de Apel a violat art. 19 alin. 5 din constituția revizuită la 1917 și art. 2 și 3 din decretul nr. 3697 din 1918 când a admis consolidarea cerută de Societatea Sospiro pe baza actelor de concesiune mai sus menționate;

Considerând că este necontestat că parcelele de teren în litigiu fac parte din cota de 117 hectare pământ cultivabil expropriate din moșia Aricești-Rachtivan de comisiunile instituite prin legile de expropriere; că

aceste comisiuni au singure competența de a fixa cota, calitatea și prețul terenului expropriat; că, prin urmare, Curtea de Apel nu putea să judece legalitatea exproprierei terenurilor în litigiu sau a cuantumului despăgubirii acordate de comisiune fără a nesocoti autoritatea lucrului judecat definitiv prin hotărârile de expropriere și fără a excede limitele proprii sale competențe, așa că motivul trei de casare este de asemenea fondat și urmează să fie admis.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI S. III-a

Audiența dela 15 Noembrie 1922

Presedinția d lui C. AL. VIFOREANU, consilier

Casa Centrală a Cooperației și Improprietăririi cu Soc. Sospiro
Deciziunea nr. 309

Consolidări petrolifere. Expropriere pentru utilitate națională. Excluderea dela expropriere a terenurilor constatate petrolifere până la 12.000 ha. Obligația proprietarilor de a da în schimb alt teren. Termen. Sancțiuni. Proprietar necăzut în culpa de a nu da în schimb teren cultivabil. Care este indemnizația în caz de expropriere a acestor terenuri? Art. 19 din Constituția din 1917. Decretul-lege nr. 3697 din 1918 și 3689 din 1918. Art. 24 și 36 din legea agrară din 1921.

1. — *Art. 19 din Constituția dela 20 Iulie 1917 ca și decretul-lege nr. 3697 din 1918 au exclus dela expropriere terenurile constatate petrolifere până la o întindere de 12.000 ha. cu condițiunea ca proprietarul expropriat să dea o întindere egală de teren cultivabil în același județ sau într'un județ limitrof.*

Nu se poate susține că Statul a devenit proprietar și asupra subsolului terenurilor petrolifere, prin efectul art. 24 din legea agrară, fără vreo altă despăgubire decât aceea prevăzută pentru terenurile cultivabile.

2. — *Art. 19 din Constituție excluzând dela expropriere terenurile petrolifere sub anumite condițiuni, proprietarul a putut să poseadă acele terenuri cu credința legitimă că Statul va face diligențele necesare ca acele condițiuni să se îndeplinească, iar concesionarul a fost îndreptățit să creadă, împreună cu toată lumea, că subsolul era la dispoziția proprietarului.*

În consecință regula din art. 32 al legii de consolidare este aplicabilă cazului de față.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Soc. Sospiro:

Considerând că art. 19 din Constituțiune, astfel cum a fost revizuit la Iași, în 1917, introduce pe lângă exproprierea pentru cauză de utilitate publică, admisă în vechiul art. 19 și exproprierea pentru cauză de utilitate națională, adică pentru sporirea întinderii proprietății rurale țărănești, păstrând însă și pentru expropriere principiul justei și prealabilei despăgubiri admis în vechea constituțiune, ca în toate constituțiunile cari consfințesc dreptul de proprietate;

Considerând că, în ce privește terenurile constatate petrolifere, art. 19 din constituție face o excepțiune, declarând că ele sunt excluse dela expropriere, până la o întindere de 12.000 ha. în toată țara cu condițiune ca proprietarul, care ar fi supus exproprierei unui asemenea teren, să dea o întindere egală de teren cultivabil în același județ sau într'un județ limitrof; că decretul-lege nr. 3697 din 1918 pentru aplicarea dispozițiilor constituționale, relative la exproprierea pentru cauză de utilitate națională,

prin art. 36 prevede că determinarea celor 12.000 ha. de teren petrolifer se va face de către o anumită comisiune geologică care va preciza fiecare din proprietățile ce compun întinderea de 12.000 ha. pe toată țara, în urmă de care Casa Centrală a Cooperațiunii, etc., prin deciziune publicată în Monitorul Oficial va arăta porțiunea de teren cultivabil ce proprietarul terenului constat petrolifer este dator să dea în schimbul lui. Proprietarul este dator a se conforma în termen de 6 luni maximum dela publicație, iar, în caz contrar, exproprierea terenului considerat petrolifer, se va aplica de drept fără punere în întârziere, acordându-i-se ca preț aceea ce se poate acorda pentru terenul cultivabil;

Că, prin urmare, în spiritul constituantului dela Iași, așa precum a fost înțeles și aplicat și de art. 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918, terenurile petrolifere până la 12.000 ha. pentru toată țara sunt rezervate, sol și subsol, proprietarilor și numai în cazul când, prin culpa lor, lăsând să treacă termenul de șase luni dela publicațiune, nu au oferit în schimb teren cultivabil de egală întindere, exproprierea se face fără altă indemnizațiune decât aceea prevăzută pentru terenurile cultivabile;

Că de aci rezultă, per a contrario, că atunci când proprietarul nu este căzut în această culpă și dacă totuși Statul face exproprierea terenurilor petrolifere, indemnizațiunea este alta decât aceea prevăzută pentru terenurile cultivabile, ea trebuie să fie justă, conform art. 19 din constituție, adică să cuprindă și prețul subsolului petrolifer ce se expropriează;

Considerând că pentru satisfacerea acestor principii constituționale, Statul prin organele respective, era dator să îndeplinească cerințele art. 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918 în timp util, adică mai înainte de a proceda la exproprierea terenurilor petrolifere;

Că însă, din concluziunile scrise puse la prima instanță de către Cassa Centrală a Improprietăririi, etc., rezultă că statul nu a numit comisiunea de geologi prevăzută de art. 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918, care să determine ce anume terenuri fac parte din masa de 12.000 ha., terenuri petrolifere excluse dela expropriere, așa încât proprietarii nu au putut uza de beneficiul constituțional de a da în schimbul terenurilor petrolifere, terenuri cultivabile de egală întindere, fără ca nicio culpă să le poată fi imputată; că pe de altă parte, statul urmărește exproprierea acestor terenuri, le transmite sătenilor improprietării și pretinde că subsolul petrolifer a trecut în proprietatea sa fără altă despăgubire decât aceea prevăzută pentru terenurile cultivabile, întemeindu-se pe dispozițiunile art. 3 din decretul-lege nr. 3689 din 1918, 2 și 18 din decretul-lege nr. 3697 din 1918, art. 24 și 36 din legea agrară din 1921;

Considerând însă, că, această interpretare și aplicare a citatelor texte de lege este neconstituțională într-un câștig supremă principiul justei indemnizațiuni, indemnizațiune care pentru terenurile petrolifere trebuie să cuprindă, precum s'a arătat mai sus, și prețul subsolului, atunci când proprietarul nu este căzut în culpa prevăzută de art. 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918, aceste texte rămânând aplicabile la exproprierea terenurilor cultivabile necontestate sau nedecarate petrolifere;

Că, pentru aceleași motive, toate argumentele trase de contestatoarea Cassa Centrală din diferitele texte ale legilor de expropriere și improprietărire și prin care tinde a dovedi că subsolul terenurilor petrolifere expropriate trece în proprietatea statului numai în schimbul prețului acordat pentru terenurile cultivabile, deși statul nu a îndeplinit formalitățile prescrise de art. 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918 spre a da proprietarilor acelor terenuri,

putința să useze de beneficiul constituțional al schimbului, au a fi înlăturate, întru cât acele texte nu pot avea un înțeles care să suprimă principiul justei îndemnizațiuni preconizat de art. 19 din constituție;

Că deși legea agrară din 1921 a fost votată cu majoritate de două treimi, conform art. 128 din constituție, și deși art. 24 din aceea lege, prin care se proclamă că subsolul terenurilor expropriate trece în proprietatea statului, este declarat prin art. 158 ca făcând parte integrantă din art. 19 din constituție, aceasta nu înseamnă că acest text a putut suprima principiul justei despăgubiri conștiințil de art. 19 revizuit la Iași, căci aceasta ar fi echivalat cu o nouă revizuire a art. 19, aceea ce nu s'a putut face, întru cât procedura constituțională prescrisă de art. 128 din constituție, cu privire în revizuire, nu s'a îndeplinit;

Considerând că intimata Cassa Centrală a Improprietății, pentru a înlătura aceste obiecțiuni, opune că nu este constatat în speță că, terenurile în contestațiune sunt petrolifere și că, ce e mai mult, instanța de consolidare nu poate constata acest lucru, căci ar încălca competența comisiei speciale de geologi, care trebuia să se înființeze conform art. 56 din decretul-lege nr. 5697 din 1918, dar care nu s'a înființat;

Considerând că, din planurile parcelor luate în concesiune de apelanta Societatea Sospiro, se constată că în apropierea multora din ele se găsesse sondele petrolifere ale Societății Oilfields (Plan nr. 4 și 6), parcela plan nr. 5 se învecinește cu drumul „la sondă”, iar parcela plan nr. 7 poartă denumirea „la sondă”, de unde rezultă cu evidență că terenurile în concesiune sunt situate în regiunea petroliferă; că în ce privește susținerea că instanța de consolidare nu poate constata acest fapt, care ar fi de competența comisiei geologice, ea trebuie să fie înlăturată, căci statul care a neglijat instituirea acelei comisii, nu poate trage din propria sa culpă un argument care să-l conducă la proprietatea subsolului petrolifer, lără de a plăti justa despăgubire;

Că prin urmare, numai printr-o greșită și neconstituțională interpretare a art. 5 din decretul-lege nr. 5681 din 1918, art. 2 și 18 din decretul-lege nr. 5697 din 1918, art. 24 și 56 din legea agrară din 1921, comisiunea de consolidări a putut ajunge la concluziunea că subsolul terenurilor petrolifere concesionate de moștenitorii Cantacuzino (Societatea Drăgăneasa), către Societatea Sospiro, a trecut în proprietatea statului încă dela 15 Decembrie 1915 și astfel rău a admis contestația cassei centrale a improprietății, etc., respingând cererea de consolidare, așa încât apelul Soc. Sospiro devine fondat și din acest punct de vedere;

Considerând că numita apelantă a mai invocat în sprijinul cererii sale de consolidare și dispozițiunile art. 32 din legea pentru consolidări petrolifere din 1915, după care comisiunea va putea consolida concesiunea când emană dela acel care trece drept proprietar.

Având în vedere că legea consolidărilor petrolifere a introdus prin textul citat noțiunea juridică a proprietarului aparent validând concesiunile petrolifere nu numai când ele emană dela proprietarul real al terenului, ci și atunci când ele emană dela acela care în localitate trece drept proprietar și aceasta în scopul de a da concesiunilor petrolifere celeritatea și siguranța de care este nevoie pentru a asigura punerea în valoare a bogățiilor petrolifere;

Că, pentru a aprecia dacă o stăpânire constituia sau nu o proprietate aparentă în sensul legii de consolidare, justiția trebuie să țină seamă de posesiune, de plata impozitelor, de ceea ce cred vecinii, de usul ce s'a făcut cu proprietatea, etc.

Că sub acest raport este constatat din datele cauzei că,

moștenitorii defunctului Cantacuzino (constituți în Soc. Drăgăneasa), dela care a luat în concesiune apelanta Societatea Sospiro, terenurile în discuțiune, au avut posesiunea acestor terenuri până în momentul concesiunei plătind impozitele și trecând ca proprietari în cunoștința tuturor din localitate, așa încât ei întrunesc toate condițiunile pentru a fi calificați proprietari aparenti;

Considerând că, Cassa Centrală opune că, potrivit art. 4 din decretul-lege nr. 5681 din 1918, exproprierea este declarată încă dela 15 Decembrie 1918, așa încât chiar dacă moștenitorii defunctului Cantacuzino au continuat să poseadă aceste terenuri, vișul posesiunii lor era cunoscut tuturor prin efectul legii și prin urmare Societatea Sospiro luând în concesiune în 1920, nu poate invoca în beneficiul său teoria aparenței, fiind lipsită de bună credință juridică;

Considerând însă că acest argument este neîntemeiat, deoarece art. 19 din constituție, excluzând dela expropriere terenurile petrolifere sub anumite condițiuni, moștenitorii Cantacuzino au continuat să poseadă aceste terenuri cu cuget de proprietar în credința legitimă că statul va face diligențele necesare ca acele condițiuni să se îndeplinească, iar concesionara Soc. Sospiro, bazată pe art. 19 din constituție a fost îndreptățită să creadă, împreună cu toată lumea, că moștenitorii Cantacuzino proprietari ai terenurilor aveau dreptul să concesioneze;

Că dacă prin culpa Statului, după cum s'a arătat mai sus, proprietarii nu au putut usa de beneficiul constituțional, de a scoate de sub expropriere terenurile petrolifere în discuțiune, dând în schimb alte terenuri cultivabile, acest fapt nu-i poate constitui de rea credință în momentul concesiunei, așa încât ei pot cu succes să ceară consolidarea ei pe temeiul art. 32 din legea consolidărilor;

Că așa fiind, statul prin contestațiunea sa, nu se poate opune astăzi la consolidare, singurul său drept fiind acela de a discuta în justiție cuantumul real al redevenței ce i se cuvine pe viitor, potrivit art. 49 din legea consolidărilor petrolifere;

Că, dar, și din acest punct de vedere apelul Soc. Sospiro este întemeiat și are a fi admis respingându-i-se contestațiunea introdusă de Cassa Centrală a Improprietății, etc. cu privire la parcela plan nr. 1;

Având în vedere că apelanta Soc. Sospiro dovedește luarea în concesiune petroliferă a parcelei plan nr. 1 în întindere de 117 ha. 8262 m. p. situat în comuna Aricești-Rachitan, moșia Aricești de mijloc cu actele autentificate de Trib. Ilfov s. de notariat, la nr. 10.750 și nr. 20.560 din 1920 tr. sp. în registrul de acte petrolifere la Trib. Prahova sub nr. 1198 și 1452 din 1921 dela Societatea Drăgăneasa constituită de moștenitorii defunctului G. Gr. Cantacuzino și anume: Ecaterina Șerban Cantacuzino ca proprietară a solului și Mihail G. Cantacuzino, Alexandra B. Catargiu, B. Catargiu, soț, Ecaterina Șerban Cantacuzino, Niculae I. Ghica tutore al minorului Matei N. Ghica Cantacuzino, Ecaterina C. Caragea, C. Caragea soț, ca proprietari ai subsolului;

Având în vedere că la dosar se văd îndeplinite toate formalitățile cerute de legea pentru consolidări petrolifere;

Că dar cererea de consolidare a apelantei Soc. Sospiro cu privire la parcela plan nr. 1 este întemeiată și are a fi admisă.

NOTA. — Prin deciziunea ce adnotăm Curtea de Apel București s. III-a a hotărât că art. 19 din Constituția dela 20 Iulie 1917 a exclus dela expropriere sol și subsol, terenurile constatate petrolifere până la o întindere de 12.000 hectare, cu condițiunea ca propieta-

rul expropriat să dea o întindere egală de teren cultivabil în același județ, sau într'un județ limitrof, dispozițiune menținută prin decretul-lege nr. 3697 din 16 Decembrie 1918, care prevede, în art. 36, în ce mod se va face determinarea acelor 12.000 hectare.

Că, dacă totuși Statul a expropriat, prin legea dela 17 Iulie 1921 și terenurile petrolifere, era obligat, potrivit art. 19 din Constituție, să despăgubească pe proprietarii lor pentru subsol, afară numai dacă aceștia din urmă nu ar fi dat în termenul de 6 luni dela comunicarea Casei Centrale a Cooperăției și Improprietăririi porțiunea de teren cultivabil în schimbul aceleia petrolifere.

Prin urmare, Statul nu se poate pune la adăpostul dispozițiunilor art. 3 din decretul-lege nr. 3689 din 1918, art. 2 și 18 din decretul-lege 3697 din 1918, art. 24 și art. 36 din legea agrară din 1921, pentru a pretinde că a devenit și proprietarul subsolului terenurilor petrolifere, fără vreo altă despăgubire decât aceea prevăzută pentru terenurile cultivabile, o asemenea interpretare fiind neconstituțională.

În a doua parte a acelei deciziuni, Curtea de Apel examinează situațiunea concesionarului față de proprietarul care a putut să poseadă terenul petrolifer expropriat pentru cultură, cu credința legitimă că Statul va face diligențele necesare ca acele condițiuni să se îndeplinească, considerând pe concesionar ca îndreptățit să creadă, împreună cu toată lumea, că subsolul era la dispoziția proprietarului și să învece beneficiul prevăzut de art. 32 din legea consolidărilor petrolifere.

Înalta Curte de Casație nu a adoptat acest mod de a vedea și, prin deciziunea nr. 32 din 1925, admitând recursul făcut de Casa Centrală a Cooperăției și Improprietăririi, a stabilit că orice concesiune a subsolului, survenită după data de 15 Decembrie 1918, când Statul a fost declarat proprietar de plin drept asupra subsolului terenurilor expropriate pentru cultură, este izbită de o nulitate publică și absolută și că dispozițiunile art. 36 din decretul-lege 3697 din 1918, cu privire la comisiunea de geologi pentru determinarea celor 12.000 hectare din proprietățile constatate petrolifere, excluse dela expropriere, nu au fost menținute prin legea agrară.

Față de aceste două deciziuni ale instanțelor noastre judecătorești superioare, este locul să examinăm aici conflictul juridic ce este, în *materja drepturilor câștigate miniere*, între art. 19 din Constituția dela 20 Iulie 1917, art. 36 din decretul-lege nr. 3697 din 1918, de o parte și art. 24 din legea pentru reforma agrară din 1921 și art. 262 din legea minelor, de altă parte.

Codul civil, promulgat la 4 Decembrie 1864 și pus în aplicare la 1 Decembrie 1865, prescrie, în art. 480, 482 și 488, că proprietatea este dreptul ce are cineva de a se bucura și a dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, în limitele determinate de lege, asupra tot ce produce acel lucru și asupra tot ce se unește cu el, ca accesorii, în mod natural sau artificial.

Tratând despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile imobile, codul civil decretează, în art. 489 că proprietatea pământului cuprinde în sine proprietatea suprafeței și a subfeței lui.

De asemenea, în art. 481 se prescrie că nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, în afară numai pentru cauză de utilitate publică și primind o dreaptă și prealabilă despăgubire, așa precum era prescris și de legea specială dela 20 Octombrie 1864.

Constituția dela 1 Iulie 1866, adoptând toate aceste principii, a decretat prin art. 19 că proprietatea, de orice natură, este sacră și neviolabilă, arătând că expropriere pentru cauză de utilitate publică, se înțelege numai pentru comunicațiunea și salubritatea publică și lucrările de apărarea țării.

Constituția dela 30 Iulie 1917 a lărgit acest cadru al exproprierii, în sensul că s'au mai adăugat: interesul militar, cultural, istoric, arheologic, irigațiuni, căderi de apă, secare de bălți, regularea cursurilor apelor, canalizări, împăduriri, crearea de zone de protecție a pădurilor, comasarea proprietăților rurale sau urbane, înființarea așezămintelor industriale, construcțiunea edificiilor publice și orice alte lucrări de interes general.

În același articol, paragrafele I, II, III, IV, V se vorbește de expropriere pentru cauză de utilitate națională a terenurilor agricole rurale, lăsând în sarcina legiuitorului ordinar să pună în aplicare aceste principii de ordin constituțional, al căror caracter s'a conferit și unora din textele legii agrare.

Astfel: decretul-lege nr. 3681 din 15 Decembrie 1918, (art. III), nr. 3697 din 16 Decembrie 1918 (art. 2) și legea asupra reformei agrare din 17 Iulie 1921 (art. 24) au decis, în materia ce o discutăm, că subsolul terenurilor cultivabile, expropriate pentru cauză de utilitate națională, rămâne proprietatea Statului, desființându-se toate drepturile sau privilegiile, de orice natură, și de oriunde ar deriva, aflate în patrimoniul proprietarilor sau a altor persoane, iar orice acțiuni în revendicare, urmăriri imobiliare, se vor valorifica numai asupra prețului consemnat la Casa de Depuneri (art. 50 și 51 din decretul-lege nr. 3697 din 1918, art. 73 din legea agrară).

În ceea ce privește terenurile particulare, constatate petrolifere, constituția revizuită la 1917 și decretul-lege nr. 3697 din 1918, le excludeau dela expropriere până la o întindere de 12.000 hectare în toată țara, cu condițiunea ca proprietarul care ar fi supus exproprierii unui asemenea teren, să dea o întindere egală de teren cultivabil, în același județ sau într'un județ limitrof, — chestiune ce se va desvolta mai jos mai pe larg.

În ceea ce privește subsolul terenului expropriat pentru înființarea pășunilor comunale la munte și deal rămâne proprietarului (art. 24 din legea citată).

Constituția dela 28 Martie 1923, prin art. 17, a schimbat redacțiunea art. 19, și păstrând același principiu că proprietatea de orice natură și creanțele asupra Statului, sunt garantate, adăogă că autoritatea publică este în drept a se folosi pe baza unei legi, de lucrări de interes obștesc, de subsolul oricărei proprietăți imobiliare și alte asemenea dispozițiuni.

În noul art. 19, prescrie următoarele:

Zăcămintele miniere precum și bogățiile de orice natură ale subsolului, sunt proprietatea statului. Se exceptează masele de roci comune, carierele de materiale de construcție, depozitele de turbă, fără prejudiciul drepturilor dobândite de stat pe baza legii anterioare.

O lege specială a minelor va determina normele și condițiile de punere în valoare a acestor bunuri, va fixa redevențele proprietarului suprafeței și va arăta totdeodată putința și măsura în care aceștia vor participa la exploatarea acestor bogății. Se va ține seamă de drepturile câștigate, întrucât ele corespund unei valorificări a subsolului și după distincțiunile ce se vor face în legea specială.

Concesiunile miniere de exploatare instituite sau date conform legilor azi în vigoare, se vor respecta pe durata pentru care s'au acordat, iar exploatarea miniere existente făcute de proprietari, numai cât timp le vor exploata.

Nu se vor putea face concesiuni perpetui.

Toate concesiunile și exploatarea prevăzute în aliniatul precedent vor trebui însă să se conforme regulilor ce se vor stabili prin lege, care va prevedea și maximum de durată al acelor concesiuni și exploatare și care nu va trece de 50 ani, dela promulgarea acestei constituțiuni.

Legea minelor dela 4 Iulie 1924 a recunoscut prin art. 235 că drepturile de orice natură dobândite înainte de 28 Martie 1923 și le-a validat în anumite condițiuni, astfel:

1. Concesiunile miniere cari erau în exploatare normală la data de 28 Martie 1923 erau recunoscute și validate pe maximum 50 ani dela acea dată, adică până la 28 Martie 1973 (art. 243);

2. Concesiunile miniere, afară de acele referitoare la bitumine, cari nu au fost puse în exploatare până la 28 Martie 1923, puteau fi puse, prin îngăduința legii, în termen de 5 ani și dacă în acel termen ele intrau în exploatare normală, se puteau valida pe același termen maximum de 50 ani;

3. Exploatarea miniere aparținând proprietarilor suprafeței, existente la data de 28 Martie 1923, erau respectate pe durata acordată de lege pentru clasa respectivă de zăcământ;

4. Terenurile neconcesionate și neexploatate la data de 28 Martie 1923 și cari erau situate în o comună pe teritoriul căreia la 1 August 1914 sau de atunci și până la 28 Martie 1923 a fost o exploatare normală erau lăsate la libera dispoziție a proprietarilor lor pe durata legală pentru clasa respectivă de zăcământ, și de aceeași favoare beneficiau și proprietarii terenurilor situate în comuna vecină în cuprinsul unui cerc cu raza de 1000 metri, socotiți în linie dreaptă, dela lucrarea subterană cea mai apropiată de hotar (art. 245).

În ceea ce privește bituminele, art. 251—256 prescriau norme speciale de recunoaștere și validarea drepturilor și anume:

1. Concesiunile în exploatare normală la 28 Martie 1823;

2. Concesiunile în exploatare la 28 Martie 1923, în perioada prelungirii contractului sau în prima perioadă de concesiune și la care dreptul de prelungire s'a exercitat după legile în vigoare;

3. Concesiunile în exploatare la 28 Martie 1923, în prima lor perioadă, cu prelungirea cerută, însă neobținută încă (art. 251);

4. Concesiunile unor terenuri nepuse în exploatare, situate în comunele unde concesionarul nu are o exploatare normală (art. 253);

5. Drepturile proprietarilor cari aveau la 28 Martie 1923 exploatare proprii de petrol sau alte bitumine, chiar și pentru toate celelalte terenuri ce le aveau în aceeași comună a exploatarei (art. 255);

6. Drepturile proprietarilor ale căror terenuri nu erau concesionate și nu erau în exploatare la 28 Martie 1923, însă care erau situate într-o comună pe teritoriul căreia la 1 August 1914, sau posterior, a fost o exploatare normală.

Aceleași drepturi câștigate și pentru proprietarii terenurilor situate în comuna vecină, în cuprinsul unui cerc cu raza de 1000 metri, socotiți în linie dreaptă dela ultima sondă sau puț în exploatare.

Legea minelor dela 28 Martie 1929, ce a fost elaborată în urma constatărilor și recunoașterilor că legea precedentă n'a îndeplinit scopul pentru care a fost creată în acei 4 ani de experiență — după cum s'a exprimat fostul ministru al Industriei, d. V. Madgearu, în expunerea de motive către Corpurile Legiuitoare — tratează materia drepturilor câștigate în un cadru tot atât de restrâns, cu toate că autorul, în aceeași expunere de motive, s'a pronunțat în mod greșit că prevederile legii precedente au trecut dincolo de Constituție, așa încât criticile ce i s'au adus au fost neîntemeiate.

Astfel în partea III, sub cap. I a dispozițiilor generale, se repetă în art. 238 vechiul text al art. 235, cu un adaos la aliniatul b și cu aprobarea ultimului aliniat din acest din urmă text.

În secțiunea III-a a dispozițiilor speciale pentru bitumine, noua lege tratează materia drepturilor câștigate, din 3 puncte de vedere și anume:

A. Concesiunile situate în comune unde au existat exploatare normale în intervalul dela 1 August 1914 până la 4 Iulie 1924, sunt recunoscute și validate pe toată durata contractului, fără a depăși 50 ani dela 28 Martie 1923.

Același drept și pentru concesiunile cari nu sunt puse în exploatare, dar sunt situate în o comună pe teritoriul căreia la 1 August 1914 sau în urma acestei date, până la 4 Iulie 1924, a fost exploatare normală.

Aceste drepturi ale concesionarului exploatator vor fi recunoscute și validate și pentru toate terenurile ce are în concesiune și cari sunt situate în comune unde se găsește exploatarea sa (art. 256, 257).

B. Concesiunile situate în comune unde nu au existat exploatare normale până la 4 Iulie 1924 sunt recunoscute, în aceeași condițiuni preserise de art. 238, acordându-se concesionarilor un termen pentru executarea lucrărilor necesare pentru punerea în valoare a subsolului (termen ce a expirat la 4 Iulie 1934) și cu obligațiunea lor de a plăti Statului o redevență de 4 la sută, iar validarea dreptului se va face numai dacă în intervalul acordat concesionarul va avea pe acele terenuri o exploatare normală, ceea ce va avea ca efect să se valideze și celelalte drepturi ale aceluiași concesionar și asupra altor terenuri situate în aceeași comună (art. 258—259).

C. Drepturile proprietarilor de terenuri cari au avut în intervalul dela 1 August 1914 până la 4 Iulie 1924 exploatare proprii de petrol sau alte bitumine, sunt recunoscute și pot fi validate pe același termen de 50 ani, atât asupra terenului exploatat, cât și a celorlalte ce le posedă în aceeași comună de exploatare (art. 260).

Dacă terenurile nu erau concesionate și nici nu se găseau în exploatare până la 4 Iulie 1924, însă sunt situate în o comună pe teritoriul căreia au fost exploatare normale de bitumine, dela 1 August 1914 până la 4 Iulie 1924, proprietarii lor au dreptul de dispoziție până la expirarea termenului admis ca durată maximă de concesiune.

Dacă exploatarea este în apropierea hotarului comunei, vor beneficia de dispozițiunile de mai sus și proprietarii terenurilor situate în comuna vecină în cuprinsul unui cerc cu raza de 1000 metri, socotiți în linie dreaptă dela ultima sondă sau puț în exploatare.

Aceleași drepturi și pentru proprietarii terenurilor pe cari au fost exploatare prin puțuri, sau au fost înscrise la autoritatea minieră, sau dacă n'a trecut mai mult de 10 ani dela încetarea lucrărilor de exploatare (art. 261).

Proprietarii terenurilor cari au fost concesionate la 4 Iulie 1924 au dreptul să dispună de bituminele aflate în acele terenuri după încetarea din orice cauză a concesiunilor până la expirarea termenelor fixate de lege ca durată maximă (art. 262).

Din această expunere se constată din nou că drepturile câştigate recunoscute prin Constituţie nu au fost acordate în întregime, şi deci criticile ce se aduc astăzi sunt tot atât de îndreptăţite ca şi acelea de ieri.

În adevăr, legiuitorul minier era obligat, prin imperativul art. 19, alin. 2 din Constituţie, să ţină seamă de toate drepturile câştigate derivând din actele prin cari s'a valorificat subsolul, adică prin cari s'a dat terenului o valoare mai mare sub raportul minier, după cum se exprima Comisiunea I de apel prin deciziunea nr. 4 din 1931, nefiind suficiente cele trei argumente invocate de autorul legii dela 1929, care însuşi recunoaşte că aceasta este partea cea mai delicată a chestiunii, mai cu deosebire că după aceşti 14 ani de experienţă rezultatele sunt aceleaşi.

Menţionăm aici că precizarea legiuitorului minier era posibilă şi chiar utilă, faţă de numeroasele întâmpinări documentate, pe cari acei interesaţi le-au adresat atât parlamentului cât şi Ministerului Industriei în tot acest interval de timp şi totuşi nu s'a ţinut seamă de ele şi nici chiar de recomandăţiunea pe care raportorul Constituţiei, d. N. Chirculescu, a făcut-o înaintea Adunării Naţionale (a se vedea Monitorul Oficial din 3 Aprilie 1923).

De aceea, cu drept cuvânt instanţele noastre judecătoreşti, autorizate de art. 241, alin. 4 din legea minelor, în cercetarea cererilor de validare au determinat natura şi întinderea drepturilor câştigate, după normele ediclate de principiile de drept, de logică şi raţiune, trecând de multe ori peste limitele fixate de organele miniere, sau chiar de Institutul geologic, cu totul nejustificat.

Problema drepturilor câştigate miniere în raport cu deciziunile arătate mai sus se poate înfăţişa fie de către un concesionar având un act în curs de executare, fie de către proprietarul expropriat care a încheiat cu un terţiu un act de valorificare a subsolului după ce s'a pronunţat hotărîrea de expropriere.

Primul caz este soluţionat de art. 19 alin. 3 din actuala Constituţie, după care concesiunile miniere de exploatare instituite sau date conform legilor în vigoare la data de 28 Martie 1923, se vor respecta pe durata pentru care s'au acordat (fără a depăşi 50 ani dela această dată).

Prin urmare, dispoziţiunea din art. 24 din legea agrară, care, potrivit art. 160 din aceeaşi lege, are putere constituţională şi care este aservită art. 19 din Constituţie, nu poate desfiinţa drepturile unui concesionar.

În ceea ce priveşte chestiunea dacă proprietarii expropriaţi au dreptul de a dispune de subsol, se rezolvă astfel:

Art. 19 alin. 2 din Constituţie spune că se va ţine seamă de drepturile câştigate, întru cât ele corespund unei valorificări a subsolului şi după distincţiunile ce se vor face de legea specială.

Am arătat mai sus cari sunt prevederile legii minelor din 29 Martie 1919 în această privinţă şi anume că, prin art. 260—262, s'au rezervat drepturile câştigate pentru proprietari:

ai terenurilor cari, în intervalul dela 1 August 1914 până la 4 Iulie 1924 erau în exploatare normală;

ai terenurilor cari se găsesc în o comună pe teritoriul căreia în intervalul de mai sus au fost exploataţi normale de petrol;

ai terenurilor cari se găsesc în raza de 100 metri de la hotarul unei comune unde există exploataţi de petrol şi

ai terenurilor cari se găseau concesionate la 4 Iulie 1924.

Prin urmare, din acest prim punct de vedere, din moment ce la data de mai sus (4 Iulie 1924) proprietarul expropriat beneficia de actul juridic în baza căruia a transmis drepturile asupra subsolului expropriat pentru cultură — drept recunoscut de art. 19 alin. 2 din Constituţie — legea agrară nu îl poate desfiinţa prin art. 24, cu tot caracterul constituţional al acestui text, iar proprietarul mai poate exercita dreptul conferit de art. 262 din legea minelor, până la 23 Martie 1973.

Nu se poate susţine şi nici măcar concepe existenţa unui asemenea conflict între aceste două texte, ce sunt de ordin constituţional.

În al doilea rând, legea pentru reforma agrară din 17 Iulie 1921 a ratificat prin art. 2 şi 158, decretul-lege nr. 3697 din 1918, în întregime şi a hotărît că pământul expropriat şi accesoriile, pe baza aceluşi decret-lege este definitiv expropriat, făcând numai o singură rezervă referitoare la dispoziţiunile art. 54 (din lege) cu privire la controlul hotărîrilor de expropriere, sub raportul suprafeţelor, cu ocaziunea operaţiunilor de măsurătoare şi de verificare ale cadastrului.

Adăugând la aceste argumente şi pe acelea ale Curţii de Apel Bucureşti s. III-a, cari, după părerea noastră nu au fost discutate de Înalta Curte, în întregime întru cât problema nu a fost examinată şi din punctul de vedere al art. 2 al legii pentru reforma agrară din 1921 care vorbeşte numai de pământul expropriat şi accesoriile sale pe baza decretului-lege nr. 3697 din 1918 cu o singură rezervă, aşa cum am arătat mai sus, credem că acest conflict juridic subsistă şi de sigur că el va fi adus din nou înaintea Înaltei Curţi de Casaţie.

De altmintearea reamintim că această problemă a drepturilor câştigate miniere s'a mai discutat înaintea aceleiaşi instanţe supreme care, având să cerceteze recursul făcut de Stat pentru motivul dedus din art. 7, 24, 72 şi 73 din legea agrară din 1921, în raport cu art. 1 al legii interpretative a art. 24 din legea agrară şi cu art. 19 din Constituţie, precum şi acela dedus din art. 72 alin. II, 36, 7 din legea agrară şi art. 17 şi 131 din Constituţie, a decis următoarele:

Legea interpretativă dela 1 Aprilie 1926 nu se aplică în concesiunile existente la apariţia legii agrare din 1921, cari urmează astfel să fie considerate ca drepturi câştigate, înţeles ce rezultă de altfel şi din expunerea de motive a legii minelor, iar textele art. 72 şi 73 din legea agrară se referă numai la sarcinile reale imobiliare ce grevau moşiile de cari sunt purgare porţiunile de terenuri expropriate, iar nu şi la concesiunile petrolifere cari sunt drepturi de exploatare ale subsolului, caracterizate de legea de consolidare ca drepturi reale mobiliare.

Cu acea ocaziune Statul a susţinut (prin motivul III de recurs) că chiar dacă art. 36 din legea agrară din 1921 s'ar aplica în sensul că el fixează preţul numai pentru solul expropriat, deci acei cari ar avea drepturi asupra subsolului nu şi le-ar mai putea exercita asupra preţului consemnat, motiv ce nu a fost admis de Înalta

Curte care a confirmat hotărîrea instanței de fond pentru singura considerațiune că art. 19 din Constituție a înțeles să respecte concesiunile miniere instituite sau date conform legilor în vigoare, concesiuni cari au fost respectate de legea minelor și sunt în concordanță cu legea agrară (Deciziunea nr. 134 din 1931, publicată în *Curierul Judiciar* nr. 4 din 1932).

Prin urmare, de unde Înalta Curte a decis în anul 1925 că orice act de concesiune încheiat după data de 15 Decembrie 1918 pentru subsolul terenului expropriat pentru cultură este nul de drept și că decretul-lege nr. 3697 din 1918 a fost abrogat de legea agrară care a repetat dispoziția referitoare la scoaterea de sub expropriere a terenurilor constatate petrolifere, în anul 1931 a decis indirect că art. 36 din legea agrară nu reglementează decât plata prețului pentru sol, deoarece, în ceea ce privește subsolul se aplică principiul edictat de art. 19 din Constituție, care respectă concesiunile înființate conform legilor în vigoare.

Înainte Comisiunii de validări miniere de pe lângă Tribunalul Dâmbovița s'a prezentat un concesionar care a cerut să recunoască și să valideze dreptul asupra subsolului unui teren ce i s'a concesionat cu un act din anul 1933 și cu toate că la dosar se găsea certificatul eliberat de Ministerul Agriculturii că terenul face parte din moșia expropriată pentru cultură, totuși cererea de validare a fost admisă prin hotărîrea nr. 143 din 1935.

În concluziune art. 262 din legea minelor care este în deplină concordanță cu art. 238, constituie o excepție și se referă numai la proprietarii suprafeței cari la data de 23 Martie 1923 aveau la dispoziția lor substanța minerală respectivă și ale căror terenuri erau concesionate la data de 4 Iulie 1924.

Acest text este de strictă interpretare și aplicațiune și întru cât el nu cere și o altă condițiune în plus și este în concordanță și cu art. 19 din Constituție, după cum a decis Înalta Curte în anul 1931, conferă proprietarului dreptul de a concesiona subsolul, iar actul juridic încheiat de acesta din urmă este o adevărată și reală valorificare a subsolului, așa cum Înalta Curte s'II-a a hotărît prin deciziunea nr. 669 din 1934 (publicată în *Curierul Judiciar* nr. 35 din 4 Noembrie 1934, însoțită de Nota d-lui avocat G. D. Dimitrescu).

În ceea ce privește chestiunea a doua din deciziunea nr. 309 din 1922 a Curții de Apel București s. III-a, nu a fost soluționată prin deciziunea nr. 32 din 1925 pentru motivul că nu s'a putut forma majoritatea de voturi cerută de art. 19 din legea Curții de Casație; ea rămâne prin urmare, cu soluțiunea ce i s'a dat de Curtea de Apel și care este perfect juridică.

V. A. I.
Avocat

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. IV-a

Audiența dela 6 Martie 1935

Președinția d-lui A. LERESCU președinte

Nicolae Nicolacoglu cu Spiru Apostol

Decizia comercială nr. 43 Dosar nr. 2694/932

Perimare. Apel. Amânare în vederea conexării cu un alt apel. Dispoziția luată, cu acea ocazie, de a se cita părțile și în acest al doilea apel, nu constituie un act întrerupător de perimare. Art. 257 pr. civ. 903 c. com.

Dispoziția luată de instanța judecătorească, cu ocazia cercetării unui apel, de a se cita părțile, pentru noul termen fixat în apel, și într'un al doilea apel,

care urmează să fie conexat cu cel dintâi, dacă constituie un punct de plecare pentru scurgerea termenului de perimare în apel, întru cât a fost luată de Curte în cercetarea acelui apel, contradictoriu cu părțile legal chemate în instanță, ea nu poate constitui un punct de plecare pentru scurgerea termenului de perimare și în cel de al doilea apel, părțile nefiind chemate în apel de al doilea apel, ea neconstituind, în ce privește acest de al doilea apel, decât o fixare de termen care, dacă nu este urmată de citarea părților, nu poate avea niciun efect asupra scurgerii termenului de perimare, o fixare de termen neconstituind o dispozițiune încuviințată de judecător în cercetarea pricinii, căci cercetarea pricinii de către judecător nu poate avea loc decât după citarea părților, după cum nu constituie niciun act întrerupător de perimare, din moment ce citarea părților, singura care ar fi avut un caracter contradictoriu, nu a urmat, fixării termenului de către instanță.

Curtea, în majoritate,

Asupra cererii făcute prin petiția înreg. la nr. 252 din 8 Ianuarie 1934 de către Nicolae Nicolacoglu, de a se declara perimat apelul făcut prin petiția înreg. la nr. 15,039 din 30 Decembrie 1932 de către Spiru Apostol, în contra sentinței cu nr. 2552 din 1932 a Tribunalului Ilfov s. I-a com., întru cât a trecut mai mult de un an dela ultimul act de procedură cu caracter contradictoriu:

Având în vedere actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile orale ale părților;

Având în vedere că din examinarea dosarului se constată în fapt următoarele:

Ia 20 Decembrie 1932, prin petiția înreg. la nr. 14,815, petiționarul Nicolae Nicolacoglu introduce apel în contra sentinței cu nr. 2552 din 1932 a Tribunalului Ilfov s. I-a com., fixându-i-se termen la 18 Martie 1933 când, întru cât la 30 Decembrie 1932 introdusese apel și intimatul Spiru Apostol, în contra aceleiași sentințe, în vederea conexării ambelor apeluri, s'a dispus amânarea judecării apelului introdus de Nicolae Nicolacoglu pentru 27 Iunie 1933, când pentru același motiv, s'a amânat din nou judecarea apelului lui Nicolae Nicolacoglu la 21 Noembrie 1933, la care dată întru cât nu se citaseră părțile și în apelul lui Spiru Apostol, tot în vederea conexării, s'a amânat judecarea apelului lui Nicolae Nicolacoglu la 16 Martie 1934, cu termenul în cunoștința părților, dispunându-se citarea părților în apelul lui Spiru Apostol.

La 8 Ianuarie 1934, Nicolae Nicolacoglu introduce cererea de față prin care cere perimarea apelului făcut de Spiru Apostol.

Având în vedere că din referatul grefei acestei Curți, se constată că, dela 30 Decembrie 1932, data introducerii apelului făcut de Spiru Apostol și până la 8 Ianuarie 1934, data introducerii cererii de perimare, nu s'a urmat nici un act de procedură cu caracter contradictoriu în apelul făcut de Spiru Apostol, a cărui perimare se cere;

Considerând că, potrivit art. 257 proc. civ., orice acțiune, opozițiune, contestațiune, apel, recurs în casație sau cerere de revizuire se va perima, după cererea părții interesate, chiar în privința nevârșnicilor, interzișilor sau celor puși sub consiliul judiciar, dacă partea va lăsa să treacă doi ani dela cel din urmă act de procedură, prin act de procedură înțelegându-se orice dispozițiune pe care a încuviințat-o judecătorul în cercetarea pricinii, termen care, în materie comercială, potrivit art. 903 cod. com., este redus la un an, perimarea întrerupându-se dacă partea interesată va face orice act de procedură cu caracter contradictoriu;

Că într-un câț, în speșă, se constată că în apelul introdus de Spiru Apostol, la 30 Decembrie 1932, a trecut mai mult de un an dela data introducerii lui și până la 8 Ianuarie 1934, data introducerii cererii de perimare, fără ca în acest interval de timp să fi intervenit vre-un act de procedură cu caracter contradictoriu, cererea de perimare este fondată și urmează să fie admisă;

Având în vedere, că, intimatul Spiru Apostol obiectează, însă, că într-un câț la termenul de 21 Noembrie 1933, fixat de Curte în apelul făcut de Nicolae Nicolacoglu, constatându-se că, în apelul făcut de Spiru Apostol, eu care cel dintâi urma să fie conexas, nu au fost citate părțile, amânându-se judecarea apelului lui Nicolae Nicolacoglu pentru 16 Martie 1934, în vederea conexării ambelor apeluri, s'a dispus de Curte citarea părților și în apelul făcut de Spiru Apostol, dispozițiunea aceasta a Curței, potrivit art. 257 alin. 2 proc. civ., constituind un act de procedură dela data căruia urmează să curgă termenul de perimare, cum dela 21 Noembrie 1933, data luării de Curte a acestei dispozițiuni și până la 8 Ianuarie 1934, data introducerii cererii de perimare, este mai puțin de un an, cererea de perimare nu poate fi admisă;

Considerând că dacă dispozițiunea luată de Curte la 21 Noembrie 1933 constituie un punct de plecare pentru scurgerea termenului de perimare în apelul făcut de Nicolae Nicolacoglu, într-un câț a fost luată de Curte în cercetarea acelui apel, contradictoriu cu părțile legal chemate în instanță, ea nu poate constitui un punct de plecare pentru scurgerea termenului de perimare în apelul lui Spiru Apostol, părțile nefiind chemate în acest apel, ea neconstituind în ce privește apelul acestuia, decât o fixare de termen care, dacă nu este urmată de citarea părților, nu poate avea nici un efect asupra scurgerei termenului de perimare, o fixare de termen neconstituind o dispozițiune în-cuviințată de judecător în cercetarea pricinii, căci cercetarea pricinii de către judecător nu poate avea loc decât după citarea părților, după cum nu constituie niciun act întrerupător de perimare din moment ce citarea părților, singura care ar fi avut un caracter contradictoriu, nu a urmat fixării termenului de către Curte;

Că obiecțiunea intimatului fiind astfel nefondată, ea nu poate schimba soluțiunea de mai sus.

Pentru aceste motive redactate de d. consilier Ștefan P. Mihăileanu, Curtea admite cererea, etc.

(ss) I. Poșoiu, I. Floareș, Ștefan P. Mihăileanu

OPINIUNE. — Subsemnații suntem de părere a se respinge cererea de perimare făcută de Nicolae Nicolacoglu.

Perimarea nu este operantă de oarece în apelul a căruia perimare se cere, a intervenit o dispoziție a judecătorului, dela care numai începe a se calcula termenul de perimare.

În contra aceleiași sentințe atât reclamantul cât și pârîtul au declarat câte un apel, ambele repartizate la aceeași secțiune a Curței.

Singur apelantul reclamant a fixat termen în apelul său. La trei termene consecutive în acest apel (18 Martie, 27 Iunie și 21 Noembrie 1933), ambele părți au cerut amânarea în vederea conexării cu celălalt apel al pârîtului. Iar la ultimul termen, deși apelurile nu erau conexas, Curtea a dispus textual că: „se vor cita părțile în celălalt apel care face obiectul dosarului nr. 2694 din 1932, adică în apelul pârîtului. Este prin urmare imposibil de contestat că instanța nu a fixat termen în apelul pârîtului, indiferent fiind că acest apel nu era conexas cu al reclamantului. Termenul de perimare pornește deci dela acest act de procedură (21 Noembrie 1933) și cum până la introducerea

cererii de perimare (8 Ianuarie 1934), nu a trecut nici două luni, cererea de perimare trebuia respinsă.

Actul de procedură al judecătorului nu trebuie confundat cu actul părții interesate și nu se cere deci să aibă un caracter contradictoriu. Caracter contradictoriu trebuie să aibă numai actul întrerupător de perimare al părții interesate.

„Numai dela ultima dată când judecătorul a intervenit, oricum în cercetarea pricinii, partea se consideră că a înțeles a părăsi instanța, căci numai pe ideea de părăsire a instanței se bazează perimarea ei” (Cas. S. Unite, dec. nr. 11 din 20 Februarie 1930).

În interpretarea contrară, justiția ar permite ca una din părți să surprindă pe cealaltă, căci după ce la trei termene consecutive procesul s'a amânat în vederea conexării cu un alt apel și după ce instanța a fixat chiar termen de judecată, în acel apel, partea își vede apelul perimat, deși termenul de perimare legal nu s'a împlinit.

(ss) A. Lerescu, G. P. Docan

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI S. I-a

Audiența dela 1 Februarie 1935

Prezidenția d-lui D. HOZOC, consilier

I. H. Sachelarie cu Ministerul Muncii, Sănătății etc.

Decizia civilă nr. 16

Drogherie. Dreptul de exploatare obținut după promulgarea actualei legi sanitare. Drogherie autorizată, dar nepusă în stare de funcțiune. Nu se poate bucura de drepturi câștigate. Acțiune în contencios. Admitere. Art. 422, 431, 433 din legea sanitară din 14 Iulie 1930.

Potrivit art. 422 din legea sanitară din 14 Iulie 1930, autorizația drogheriei se stinge de drept, dacă proprietarul sau dirigintele a devenit proprietar sau diriginte al unei farmacii.

De asemenea, potrivit art. 433 alin. ultim din actuala lege sanitară numai drogheriile cari au luat ființă sub imperiul legii sanitare din 23 Martie 1926 își păstrează drepturile acordate de acea lege.

Prin urmare, cine la data promulgării actualei legi sanitare (14 Iulie 1930) nu începuse să exploateze dreptul său de drogherie, ci se găsea în exploatarea dreptului său de farmacie, și nici nu putea să funcționeze pe baza de drepturi câștigate, potrivit art. 431 din actuala lege sanitară, trebuie să-i fie închisă drogheria.

Curtea,

Având în vedere acțiunea în contencios administrativ introdusă de I. Sachelarie, farmacist din Galați, prin care Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale să fie obligat a închide de urgență drogheria din Galați, str. Domnească nr. 110, exploatată de farmacistă Silvia Ștefănescu;

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar, din cari rezultă în fapt următoarele: cu autorizația nr. 35125 din 16 Iunie 1930, Ministerul Sănătății Publice acordă farmacistei Silvia Ștefănescu dreptul de a deschide o drogherie în orașul Galați cu stricta respectare a art. 126 din legea sanitară din 23 Martie 1926;

Numita însă continuă să exploateze farmacia sa „La România” până la 6 Mai 1931 și nu începe exercițiul dreptului de drogherie decât la 7 Mai 1931;

Prin notificarea corpului de portărei de pe lângă Tribunalul Covurlui cu nr. 3152, primită la Ministerul Muncii, Sănătății, în ziua de 16 Mai 1931, reclamantul Sachelarie invită ministerul a dispune ca farmacistă Silvia Ștefănescu să se conformeze prevederilor legii sanitare din 14 Iulie 1930, la care

neprimind niciun răspuns, intentă prezenta acțiune înregistrată sub nr. 5885 din 16 Iulie 1931, prin care cere ca ministerul să fie obligat a închide de urgență drogheria farmacistei Silvia Ștefănescu;

Având în vedere că reclamantul își sprijină acțiunea sa pe dispozițiile art. 422, combinat cu art. 431 și 433 din legea sanitară del. 14 Iulie 1930;

Considerând că, potrivit art. 422 din legea sanitară din 14 Iulie 1930, autorizarea drogheriei se stinge de drept, dacă proprietarul sau dirigințele a devenit proprietar sau dirigințe al unei farmacii;

Că, în speță, la promulgarea acestei legi, Silvia Ștefănescu posedă dreptul de drogherie ce i se acordase prin autorizația nr. 35125 din 16 Iunie 1930, însă din certificatele nr. 1212 din 18 Iunie 1931 și nr. 1435 din 13 Iunie 1931, eliberate de medicul șef al Municipiului Galați, rezultă că dânsa nu a început să exploateze acest drept, decât la 7 Mai 1931, iar până la această dată, a continuat să exploateze farmacia „La România” pe care o avea în arendă, în baza unei autorizațiuni anterioare;

Că dar la 14 Iulie 1930, când s'a promulgat actuala lege sanitară, autorizația de drogherie a numitei farmacistă s'a stins de drept, pentrucă nu începuse să-și exercite acest drept, ci la acea dată se găsea în exploatarea dreptului de farmacie obținut anterior și pe care l'a continuat până la 7 Mai 1931;

Că de asemenea potrivit dispozițiilor art. 433 alin. ultim din actuala lege sanitară, numai drogheriile cari au luat ființă sub imperiul legii sanitare din 23 Martie 1926 își păstrează drepturile acordate de acea lege;

Aceasta o spune clar art. 433 cit și art. 411, în următorul aliniat: se respectă drepturile câștigate pe temeiul legilor anterioare, de actualii droghişti autorizați, iar art. 408 explică în mod clar cine poate invoca drepturile câștigate, atunci când vorbind de farmaciști spune că își vor păstra drepturile câștigate, numai aceia cari la promulgarea acestei legi exploatează, dirijează, sau exercită aceste drepturi;

Și în adevăr, o drogherie care nu luase ființă la data promulgării actualei legi nu poate invoca drepturi câștigate.

Că în speță după cum s'a arătat, Silvia Ștefănescu la data promulgării actualei legi sanitare nu începuse să exploateze dreptul său de drogherie ci se găsea în exploatarea dreptului de farmacie, care exploatare a continuat până la 7 Mai 1931;

Că prin urmare drogheria farmacistei Silvia Ștefănescu, nu poate funcționa astăzi nici pe bază de drepturi câștigate și deci, potrivit art. 431 din actuala lege sanitară, urmează să fie închisă;

Considerând că, în ce privește interesul reclamantului în această acțiune, se justifică prin faptul că, după cum rezultă din actele dela dosar, drogheria farmacistei Silvia Ștefănescu se găsește aproape în fața farmaciei reclamantului, de unde rezultă incontestabil un prejudiciu pentru reclamant care vinde aceleași articole ca și numita și care prin urmare își vede clientela micșorată;

Că dar acțiunea reclamantului se găsește fondată și urmează a fi admisă.

NOTA. — Decizia de mai sus este importantă, în special prin examenul ce-l comportă problema drogheriilor — foarte rar desbătută în justiție — în cadrul legii sanitare. Legea sanitară și de ocrotire dela 14 Iulie 1930 — ultima în dată — a instituit o distincțiune fundamentală între farmaciști și droghişti prin aceea că s'a înscris în lege (prin art. 362) numai în favoarea farmaciștilor dreptul exclusiv de a vinde medicamente. Dela aceasta, o singură excepțiune, aceea a art. 411 din lege, în favoarea acelor droghişti care la data punerii în vigoare a legii sanitare din 1930 erau deja autorizați — sub imperiul legilor anterioare — și cu drogheriile în stare de funcțiune. Astfel legea sanitară din

1926 statornicind că profesiunea de farmacist se exercită numai de doctorii sau licențiații în farmacie și că înființarea farmaciilor este supusă unor anumite condițiuni, lăsase în seama drogheriilor un drept foarte limitat de a vinde numai anume substanțe care urmează a se preciza în baza unui catalog (index) care avea a se întocmi. Totuși încă prin legea sanitară din 1926 „după foarte lungi discuțiuni, s'a făcut o deosebire marcată între droghişti și farmaciști pornind dela concepțiunea că măsurile de apărare a sănătății publice, nu pot fi lăsate pe mâinile oricui, prepararea și desfacerea de medicamente, așa că prin art. 128 din lege s'a dispus că produsele și substanțele chimice și medicamentoase nu se pot face decât de farmaciști sau droghişti și pentru aceștia din urmă le-a limitat numai la acelea prevăzute în indexul droghistului care se va stabili printr'o lege specială” (C. Apel Galați, II, dec. 30 din 1933).

În 1930 legiuitorul, înscriind în lege dreptul exclusiv numai pentru farmaciști de a vinde medicamente, a ținut totuși în seamă drepturile presupuse câștigate ale droghiştilor pe care i-a găsit autorizați în acel moment și cu drogheriile puse în stare de funcțiune sub imperiul legilor anterioare... „că din toată economia legii rezultând că substanțele medicamentoase brute sau specializate, intrând numai în exercițiul farmaciștilor și excluzând pe viitor pe droghişti, a respectat însă drepturile câștigate pentru acei droghişti care la punerea în aplicare a legii, exercitau dreptul lor pe baza unei autorizațiuni și drogheria era în funcțiune, aprovizionată cu cele preparate medicamentoase azi excluse” (C. Apel, II, Galați, dec. 30 din 1933).

Rezultă așa dar că legiuitorul dela 1930 respectând drepturile câștigate ale droghiştilor, a înțeles să interzică însă pentru viitor ca droghişti care vor lua ființă să se mai bucure și ei de aceleași drepturi. Drogheriile care urmează a lua ființă pentru viitor, adică drogheriile care urmează, potrivit interpretării jurisprudențiale, a se autoriza sau pune în funcțiune după 14 Iulie 1930, potrivit și cu îngrădirea expresă a art. 412 din legea sanitară din 1930, nu mai au dreptul de a vinde medicamente sub nicio formă brută sau specializată. După acest termen de 14 Iulie 1930 nu mai pot lua ființă drogherii așa numite „medicinale”, drogherii cu dreptul de a vinde medicamente.

În expunerea de motive a legii sanitare și de ocrotire dela 14 Iulie 1930, analizându-se situațiunea farmaciei române în cadrul legilor sanitare dela 1863, 1868, 1874, 1885, 1887, 1893 și 1921, se arată „că toate aceste legiuri, urmând pilda legiurilor străine, nu au avut în vedere decât legiferarea farmaciei, în interesul suprem al sănătății populațiunei și nu a înscris, nu a creat, nici a permis vreo derogare dela acest principiu fundamental: medicamentul sub orice formă e deținut și manipulat numai de farmacist, numai în oficii recunoscute și aceasta în interesul sănătății publice”.

Intr'adevăr, întreaga evoluțiune a dreptului român cu privire la problema manipulării medicamentului, este de altfel în spiritul acestor principii cuprinse în sus citata expunere de motive și înscrise acum în urmă în legea sanitară și de ocrotire dela 14 Iulie 1930. Fără îndoială un interes de ordine publică dicta a nu se lăsa la voia întâmplării și în mâna oricui, exercițiul unei profesii de reglementarea căreia atârână bunul mers, buna stare, a sănătății publice.

Intr'un sistem evoluat, legiferându-se exercițiul tuturor profesiunilor în stat și într'un interes superior cerându-se de asemenea o cât mai bună pregătire teo-

retică și practică, din partea acelor care au să le exercite, între farmaciști și droghisți, când mai ales nu există în țară o singură școală de drogherie și când aceștia din urmă sunt de cele mai multe ori improvizați în condițiuni minime de studiu, pentru prepararea și manipularea medicamentului nu puteau fi aleși de sigur decât cei dintâi ca mai calificați.

Marele dicționar Larousse în ultima sa ediție dă cuvântului *droguiste* definițiunea ce urmează: „marchand ou industriel qui vend des drogues, des matières premières, aux pharmaciens et aux industriels”.

Istoricii acestor două instituțiuni, farmacia și drogheria în România, sunt și ei de acord în a arăta că și la noi, ca și în țările din occident sau din diferitele părți ale Europei, aceasta din urmă s'a născut mai ales sub forma unor depozite de medicamente, din necesitatea existenței unui intermediar între marii producători de droguri și cei chemați după lege a le distribui marelui public consumator. Născută drogheria din această necesitate, se vede însă mereu tendința din partea autorității de a se stăvili pe cale legislativă sau regulamentară confuziunea de atribuțiuni între farmaciști și droghisți. Există în acest sens un pitac al lui Caragea datând din 1782 care precizează că doctoriile au a fi vândute numai de farmaciști. În 1859 „comitetul sanitar” — (la 28 Decembrie) — constată sub forma unei abateri dela cele legale că „materialistii”, cum li se spunea droghisților, alături de băcani și măcelari „vând medicamente între cari și otrăvuri”, situațiune împotriva căreia urma a se lua măsuri. Mai departe în 1838, 1841 și 1847 se interzice vânzarea medicamentelor altor persoane decât spițerilor „spre ferirea primejdiilor ce s'au prilejuit”, instituindu-se și amenzi împotriva recalcitranților. Există în istoria organizării sanitare în legătură cu farmacia în România un întreg material documentar și foarte sugestiv din care se vede, isvorind din grija pentru sănătatea publică, pe de o parte tendința accentuată a autorității de a controla și observa ca medicamentul să fie manipulat de persoanele competente, adică de farmaciști și pe de alta parte necesitatea constantă de a se lua măsuri împotriva acelor, oricine ar fi ei, care încalcă aceste prescripțiuni legale. Toate acestea mai dovedesc încercarea constantă, permanent repetată în timp, a diferitelor persoane nepregătite și neautorizate, de a se substitui celor calificați și de a debita publicului medicamente.

Legile sanitare române din 1930 printre ele, au păcătuț prin aceea ce s'ar putea numi „ineficacitatea sancțiunilor”, căci și acolo chiar unde legea le instituie, constatarea și urmărirea lor are a fi făcută de obicei nu de către organele justiției, cum ar fi firesc, ci de către organele autorizate ale ministerului. Lipsa unui personal îndestul de numeros, pentru a putea controla și urmări călcarea legii, sau uneori și indolența sau lipsa de viligență a autorității administrative, au dovedit ca defectuos sistemul prin care constatarea și sancționarea infracțiunilor la legea sanitară este lăsată în seama autorității administrative. Pe urmă, în legea sanitară sancțiunile îndebite nu sunt propuse pentru fiecare infracțiune statornicită în parte, ci sunt înglobate într'un sistem general, aplicabil într'un chip aproape uniform, tuturor faptelor încriminate prin lege. Natura însăși a sancțiunilor propuse, de cele mai adeseori simple amenzi, este incompatibilă cu caracterul de gravitate și de intimidare al pedepsei. Art. 431 din lege încriminând exercițiul ilicit al profesiunii farmaceutice, califică această infracțiune drept un „delict”, dar nu îl pedepsește decât cu o amendă dela 5.000 la 20.000 lei, nepomenind nimic despre vreo

agrayare în caz de recidivă, pe când aceeași lege pedep-sind cu simpla amendă practica ilicită a medicinei, instituie însă pentru aceasta în caz de recidivă pedeapsa închisoarei corecționale dela o lună până la un an !

Datorită așa dar, precum se vede, unui complex de împrejurări și în care și imperfecțiunea sistemului de reprimare a infracțiunilor înscrise în lege, își are partea sa de vină, deși legiuitorul s'a ferit întotdeauna a înscrie în favoarea altora decât farmaciștii dreptul de a vinde medicamente; s'a putut ajunge totuși în fața acestei situațiuni de fapt și pe care legiuitorul nu a putut la un moment dat ca s'o mai remedieze într'un chip radical, a droghisților care se găseau acuma și în 1926 și în 1930, vânzând medicamente, nu numai sub forma unui comerț de en-gros, dar chiar și într'o oarecare măsură și marelui public. Dar, în spiritul legii ca și al tradiției legislative, coexistența drogheriei alături de farmacie, sub forma aceasta mai ales a unor drepturi, pentru cei dintâi de a vinde medicamente, în orice măsură și cu orice limitățiuni aceasta s'ar fi putut petrece, a fost privită însă ca incompatibilă. Astfel — sub acest aspect — chestiunea drogheriei și a drepturilor pe care și le arogă a fost luată în discuțiune în 1922 când fostul ministru Gh. Mărzescu pune următoarea întrebare consiliului sanitar superior în ședința din ziua de 17 Iulie :

„Dacă cumva astăzi drogheria se confundă cu farmacia, atunci consiliul sanitar superior are a se pronunța, care din două în noul regim are a supraviețui celeilalte ?”.

Răspunsul consiliului a fost următorul :

„Privind chestiunea dintr'un punct de vedere general, credem că se poate trage concluzia că în viitorul regim drogheria nu trebuie să mai existe, întru cât orice control științific este imposibil și din cauza aceasta nu se pot lua măsuri pentru împiedicarea exercițiului ilicit al farmaciei de către drogherie. În afară de prejudiciul adus în primul rând sănătății publice, prin tolerarea mai departe a drogheriilor, s'ar încuraja o concurență nelegală în contra farmaciștilor cărora li se impun atâtea obligațiuni, nepermițându-se a vinde nimic fără prescripțiune medicală.

Consiliul sanitar superior opinează ca pe viitor să nu se mai acorde autorizări de funcționare de drogerii și exprimă dezideratul ca în viitorul regim drogheriile să nu mai existe”.

În 1926 legiferându-se mai complex Statutul drogheriei și al farmaciei, potrivit cu principiile care constant au dominat în dreptul românesc această materie, ar fi urmat ca droghisții — „materialistii” de altădată — să fie și acuma excluși dela manipularea medicamentului și distribuirea acestuia în comerțul de en-detail, acest drept fiind și de data aceasta înscris în lege numai în favoarea farmaciștilor. În fapt însă, după cum spuneam, datorită unei stări de imperfecțiune și totodată de delăsare a măsurilor legale, droghisții se găseau acuma în situațiunea la care nu fuseseră opriți de a ajunge, de a vinde oarecari medicamente și marelui public. Interdicțiunea de aici încolo pentru ei de a continua a mai face acest lucru și care ar fi urmat a fi înscrisă de astădată cu mai multă precizie în lege, s'ar fi isbit de marea dificultate a aplicațiunei față de o întreagă categorie producătoare a unor dispozițiuni legislative până atunci căzute aporape în desuetudine. Legiuitorul avea înaintea lui o situațiune de fapt, care nu era legală, dar care înlăturată fiind printr'o severă intrare în legalitate, s'ar fi stărnit proteste și prea mari nemulțumiri din partea acelor direct

loviți și supuși și unor pagube materiale însemnate. Neputând sau și temându-se atunci a pune capăt fără niciun fel de șovăire sau menajamente acestei situații — echivoce, a droghiştilor cari alături de farmaciști debitau și ei medicamente, și statua intrarea în legalitate, legiuitorul din 23 Martie 1926 s'a mărginit atunci să confirme situațiunea de fapt; legalizând cu alte cuvinte pentru droghiştii existenți la promulgarea legii acel status-quo în care aceștia se găseau; dreptul acesta tacit, dobândit de ei printr'un fel de uzucapiune de a vinde medicamente într'o oarecare măsură alături de farmaciști a fost în felul acesta înscris în lege; în acest sens legiuitorul din 1926 a declarat prin art. 133 al legii sanitare că se respectă — cum am spus mai sus — drepturile câştigate ale drogheriilor care au obținut concesiunea sau autorizarea de a funcționa dela autoritatea competente, în conformitate cu legea sub regimul căreia a luat ființă. Formulă elastică pentru că nu preciza totodată cari sunt aceste drepturi. Se mai arată că aceste drogherii nu aveau a mai fi supuse unei noi autorizațiuni, dar că dela data promulgării legii vor funcționa potrivit dispozițiilor ei.

Or, se stabilise mai întâiu prin art. 111 al aceleiași legi că prepararea medicamentelor și vânzarea lor nu se poate face decât de farmaciști și în oficiile autorizate sub titlul de farmacie, iar mai departe prin art. 125 că „drogheriile nu pot vinde publicului decât numai substanțele anume prevăzute în indexul droghistului, care se va stabili printr'o lege specială”. Dintr'o împrejurare sau alta, această lege specială și care avea să statueze asupra îngrădirii până unde se întinde dreptul droghistului de a debita substanțe medicamentose, nu s'a mai stabilit. O singură restricțiune, confirmată și de legea anterioară din 1930, a rămas bine statornicită: „prepararea medicamentelor după prescripțiunile medicale și vânzarea lor, nu se poate face decât de farmaciști și numai în oficiile autorizate sub titlul de farmacie”.

Legea sanitară din 14 Iunie 1930 menținând în linii generale toate aceste dispozițiuni ale legii din 1926 face însă un pas mai departe în spre revenirea la tradițiile firești, pentru ca despărțind trecutul de viitor, inovațiunile pe cari le introduce să însemneze o lichidare care trebuie să fie urmărită în timp, a unei situațiuni pline de echivoc, a unei situațiuni la început nelegale, dar pe care legea din 1926 o consfințise. Astfel, recunoscând drepturile câştigate ale vechilor droghişti pe care i-a găsit ființând în acel moment, legea din 1930 interzice însă în mod expres, pentru viitor, înființarea de noi drogherii medicinale. Drepturi câştigate, așa dar au numai droghiştii pe care legea în momentul promulgării ei i-a găsit cu drogheriile ființând și autorizate pe temeiul legilor anterioare.

De acuma încolo nu vor mai putea ființa decât drogherii conform art. 412 din legea dela 1930, adică pentru cari dreptul de a vinde medicamente sub orice formă este cu desăvârșire exclus.

În spiritul unei întregi evoluțiuni legislative, existența drogheriilor cu drept de a vinde medicamente rezumă în actualul regim o situațiune de tranziție până la data când prin desființarea treptată, într'un fel sau altul a acestor drogherii vechi, se va putea ajunge la aceea ca dispozițiunea cuprinsă în legile sanitare și după care medicamentele au a fi preparate, manipulate și debitate numai de farmaciști, să potă fi aplicată nestânjenit în toată integritatea ei!

M. NEGREA RÂMNICEANU
Doctor în Drept. Avocat

JURISPRUDENȚA STREINĂ REZUMATĂ

Curtea din Montréal, 31 Mai 1935

Dacă un contractant, obligat la restituirea lucrului, poate să obiecteze că cocontractantul său nu este proprietarul lucrului. Soluție negativă.

O femeie măritată a depus titluri la un mijlocitor de bursă. La cererea să-i fie restituite, mijlocitorul a refuzat obiectând că titlurile i-au fost împrumutate reclamantei de un terțiu. Se mai făcea obiecțiunea că împrumutul nu era valabil. Curtea din Montréal a decis că mijlocitorul era obligat la restituire (Din Rev. trim. de dr. civil, nr. 4 din 1934, pag. 941).

NOTA. — Când un lucru este deținut pe bază de legământ contractual, cu obligația de restituire, contractantul poate să refuze restituirea, susținând că lucrul nu este al cocontractantului său, ci aparține unei alte persoane?

În codul civil chestiunea aceasta este prevăzută în materia depozitului. După art. 1610 cod. civ., depozitarul nu poate să pretindă ca deponentul să probeze că lucrul depozitat este proprietatea sa.

Soluția dela depozit trebuie întinsă și la alte contracte, care au la bază obligația de restituire a lucrului. Soluția aceasta este de altminterlea o consecință firească a raportului contractual. Un contract naște obligații pentru părțile ce iau parte la el. Pentru cel care primește lucrul, obligația este de a restitui lucrul. Lucrul fiind primit dela partea contractantă, acesteia trebuie să-i fie restituit.

Referitor tot la materia depozitului, art. 1610 c. civ. mai prevede că dacă depozitarul descoperă că lucrul este de furat și cine este proprietarul lui, el trebuie să-l vestească pe proprietar despre depozitul ce i s'a făcut, interpellându-l a-l reclama într'un termen determinat și îndestulător, iar dacă acesta neglijează reclamarea depozitului, depozitarul este bine liberat prin trădarea depozitului în mâna celui dela care s'a primit.

Textul arătat creează obligația pentru depozitar de a informa pe proprietar despre lucrul aflat în depozit. Fiind o obligație legală, depozitarul va răspunde, dacă nu va informa pe proprietar. Proprietarul va putea cere daune dela depozitar dacă, prin restituirea lucrului, fără ca proprietarul să fi fost informat, i s'au cauzat daune acestuia.

Ce se întâmplă când lucrul dat în depozit nu l-a avut deponentul ca rezultat al delictului de furt, ci al unui abuz de încredere, sau când lucrul a fost găsit de deponent? În aceste situații dacă depozitarul cunoaște faptele acestea, mai există obligația pentru el să informeze pe proprietar?

Colin și Capitant privind dispoziția care prevede, că depozitarul nu poate să-i pretindă deponentului justificarea lucrului, ca formulând un principiu general, iar dispoziția care impune obligația pentru depozitar să denunțe depozitul proprietarului lucrului furat, ca o derogare dela acest principiu, arată că, în genere, se decide că obligația depozitarului nu privește și lucrurile pierdute (v. Droit civil, II, pag. 652).

Părerea aceasta se resimte de concepția individualistă a codului.

Într'o concepție socială a dreptului, alta este soluția în chestiunile arătate.

Asupra speței rezumate mai sus a se vedea și observațiile d-lui Demogue, în Revue trim., pag. 942.

HARITON UDREA
Magistrat